

7. Dan inovativnosti v Talumu

»Otrokom pravim, naj gredo na letališča in si poslikajo letala, da bodo nekoč vedeli, kako so bila ta videti v dvajsetih letih 21. stoletja.«

Ivo Boscarol, osrednji gost Talumovega dneva inovativnosti

Iz vsebine

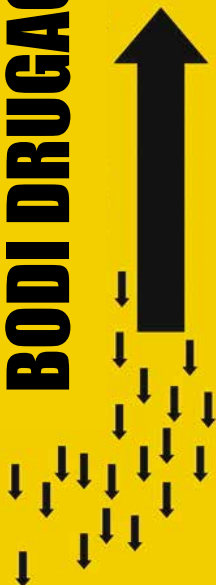
- 4** Kako smo poslovali v prvem polletju
- 6** Presek poslovanja in promocija podjetja
- 7** AKCIJA UPAM SI! 2018
- 8** Podjetništvo se začne s pogumom
- 11** Distributer električne energije in zemeljskega plina
- 13** Prenova procesov
- 15** Poskrbi za svojo varnost
- 16** Projekt MARTIN
- 18** Proces meritev
- 20** Delaj to, v kar verjameš, in verjemi v to, kar počneš
- 24** »Spomin na rdečo katrco«
- 27** Izkušenj si ne pridobiš kar od danes na jutri
- 28** Letovanje otrok v Pacugu
- 30** Naredimo to za svoje zdravje
- 31** Zdrav krvodajalec, zdrava in kakovostna kri
- 32** Priskočili na pomoč
- 33** Prava mera resnosti in pozitivna energija
- 34** Sedi, pet, odlično
- 35** Križanka

Naslovnica: Grafika kreativne delavnice za mlade ob 7. Dnevu inovativnosti v Talumu, Aleksandra Jelušič.
 Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d. Kidričevo, Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo,
 telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.
 Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.
 Uredniški odbor: Aleksandra Jelušič, glavna urednica, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Mateja Hergula,
 članice, ter Gregor Jurko, član.
 Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak
 Prelom, priprava za tisk in tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Oprij rutino na glavo

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

BODI DRUGAČEN

Včasih je treba svoje mišljenje preprosto obrniti na glavo in pogledati na vsakdanje stvari iz nove perspektive. V vsakdanjem življenju si postavljamo vsakdanja konvencionalna vprašanja, ki dajejo vsakdanje, povprečne in konvencionalne odgovore. Sodobnost, ki jo narekuje nagel tehnološki razvoj, pa bo od nas zahtevala drugačne načine razmišljanja, saj bodo postajali takšni tudi izzivi, ki bodo postavljeni pred nas. Za začetek pomaga že to, da občasno razmišljamo o nevsakdanjih stvareh in si skupaj zastavljamo nevsakdanja vprašanja.

Kreativni ljudje v svojem vsakdanjiku razvijajo ogromno idej. Nekatere so uspešne, druge pa spet ne – predvsem zaradi slednjih lahko imajo težave. A težave so pravzaprav izzivi, ki jih je treba preseči, saj se s tem osvobajamo spon rutine in konvencionalnosti. ■

Naši možgani skrivajo še veliko presenečenj in potencialov. Ves zahodni svet je posvojil klasično grško razmišljanje, ki temelji na nenehnem presojanju, ocenjevanju, analiziranju, kritiziranju in argumentiranju, k temu pa je pozabil dodati konstruktivno in kreativno razmišljanje, pri katerem bi iskali drugačne zorne kote, z namenom, doseči dodano vrednost. Kreativni namreč nismo zaradi kreativnosti, temveč zaradi koristi, ki nam ga takšno razmišljanje prinaša. Kreativni namreč nismo zaradi kreativnosti, temveč zaradi koristi, ki nam ga takšno razmišljanje prinaša. Kreativni namreč nismo zaradi kreativnosti, temveč zaradi koristi, ki nam ga takšno razmišljanje prinaša. Kreativni namreč nismo zaradi kreativnosti, temveč zaradi koristi, ki nam ga takšno razmišljanje prinaša.

Človeške možgane si lahko predstavljamo kot divji planet, na katerega raziskovalec do danes še ni uspelo stopiti, da bi ga lahko pobliže raziskali. Prav zaradi tega je računalnik, ki ga nosimo v naših lastnih glavah, nam samim največja uganjka in neznanjka – kar je smešno. Zagotovo vam je pod roko že prišel sestavek, v katerem so bile črke premesane. Sprva ste menili, da ga ne boste mogli prebrati, čez čas pa ste ugotovili, da ga lahko preberete brez težav.

Edward de Bono je v enem izmed svojih intervjujev zapisal, da svojih metod razmišljanja de Bono – tradicionalne metode mišljenja koristne pri ukvarjanju z relativno stabilnim svetom, v katerem ideje in koncepti težijo k temu, da živijo dlje kot ljudje, niso pa več primerne kot pripomoček v hitro spreminjajočem se svetu. V sodobnosti torej nujno potrebujemo nove in sveže koncepte razmišljanja.

»Ko se nam zazdi, da nimamo ideje, je lahko dovolj le to, da obrnemo svoj vsakdanjik na glavo. No, ali pa časopis.«

Kako smo poslovali v prvem polletju

DANIEL LAČEN
FOTO: ARHIV TALUMA

Na podlagi Poročila o poslovanju za obdobje od januarja do junija 2018 za skupino Talum lahko povzamemo, da smo v prvem poletju leta 2018 zadane cilje v večji meri izpolnili.

Pregled ključnih področij poslovanja

- V obdobju od januarja do junija 2018 je skupina Talum ustvarila več kot 172 milijonov evrov prihodkov iz prodaje, kar je za 3 odstotke več od planiranega za to obdobje. Glavni razlog za preseganje načrtovanih postavk je v 5 odstotkov večjem fizičnem obsegu prodaje proizvodov iz aluminija. Nadpovprečno rast fizičnega obsega smo dosegli pri proizvodih z višjo dodano vrednostjo (še posebej rondelice in ulitki).
- Oskrba s surovinami in materiali je v tem obdobju potekala skladno s planirano oskrbo in potrebami proizvodnje.
- Na dan 30. junija 2018 je bilo v skupini Talum zaposlenih 1.475 delavcev.
- V navedenem obdobju smo investirali več kot 10 milijonov evrov. Glavnino finančnih vložkov predstavljajo razvojne investicije na področju razvoja in proizvodnje izdelkov z višjo dodano vrednostjo (ulitki, rondelice, livarna) ter obnova obstoječe proizvodne in energetske infrastrukture.
- Iz podatkov v skupinskem izkazu poslovnega izida za obdobje od januarja do junija 2018 ugotavljamo, da je skupina Talum ustvarila pozitiven izid v absolutni vrednosti 1,5 milijona evrov, kar je na isti ravni kot v primerljivem obdobju leta 2017 in manj od načrtovanega. Nedoseganje planiranega poslovnega izida je predvsem posledica izjemnega naraščanja cene glinice (indeks API), naraščajočih cen vhodnih surovin petrolkoks in katranske smole ter višjih stroškov dela od planiranih za to obdobje.
- Poleg finančnih ciljev smo si za leto 2018 in za naslednje srednjeročno obdobje zastavili tudi cilje, ki so zapisani v Trajnostni strategiji, ter sprejeli ukrepe za nadgradnjo okolju prijazne proizvodnje ter varnega in zdravega delovnega okolja.

Sprejeti ukrepi se nanašajo na:

- zmanjšanje porabe energentov na enoto proizvodnje,
- zmanjševanje količin odpadkov in vključevanje odpadkov v snovne tokove,
- logistiko z manjšim vplivom na okolje,
- aktivnosti za doseganje zdravega in varnega delovnega okolja ter
- integracijo novih zaposlenih v sistem vrednot in delovanja.

Talum bo še naprej zagotavljal takšna delovna mesta, na katerih so zaposleni zaščiteni pred zdravstvenim tveganjem, poklicnimi boleznimi in psihosocialnimi obremenitvami ter nesrečami pri delu. Dobri delovni pogoji so osnova za zdravje, zdravje pa je osnova za dobro

opravljeno delo ter večjo kakovost življenja, zato mora biti to še najprej naše ključno vodilo, po katerem delujemo. Le tako lahko ustvarimo pogoje za našo nadaljnjo ekonomsko rast in razvoj.

Talumovcem, ki so že del delovnih kolektivov, ter mladim – našim bodočim potencialnim sodelavcem – moramo ponuditi prijetno, varno, zdravo, ustrezno nagrajeno ter visoko tehnološko delovno okolje. Vsega tega pa ne bomo mogli doseči brez vlaganj v razvoj in zgoraj omenjena področja. V poslovne procese pa lahko vlagamo le takrat, kadar ustvarjamo dobre poslovne rezultate, ki izpolnjujejo pričakovanja tako lastnikov kot sodelavcev.

Prepričani smo, da nam bo z zastavljeno strategijo, cilji, vrednotami ter našimi zavzetimi sodelavci zastavljeno uspelo doseči. □

- več kot 172 milijonov evrov prihodkov

- 1.475 sodelavcev

- pozitiven izid v absolutni vrednosti 1,5 milijona evrov

SIST ISO 14001:2015

Certifikat za sistem vodenja za ravnanje z okoljem SIST ISO 14001:2015 je bil izdan 23. julija 2018, po zunanji presoji Bureau Veritas Certification (BVC) 21. in 22. junija. Novi certifikat smo prejeli, ker je bil ob presoji izveden prehod na novo verzijo standarda iz leta 2015 brez ugotovljenih neskladnosti.

OHSAS 18001:2007

Prilagamo tudi še veljavni certifikat za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001:2007, ker je bila 21. in 22. junija izvedena presoja BVC tudi za to področje, prav tako brez ugotovljenih neskladnosti. □

Letno poročilo

Presek poslovanja in **promocija podjetja**

TOMAŽ KVAS

Letno poročilo je v prvi vrsti izraz odgovornosti podjetja, da svoje delovanje, zlasti njegove finančne vidike, transparentno predstavi različnim deležnikom, na primer lastnikom in poslovnim partnerjem, pa tudi javnosti.

Odlično marketinško orodje

Zavedati se moramo, da je letno poročilo tudi odlično marketinško orodje, s pomočjo katerega lahko predstavimo svoje dosežke, poslanstvo, konkurenčne prednosti, vizijo in načrte za prihodnost. V skladu s tem gledanjem so se v zadnjih desetletjih računovodskim izkazom – ki ostajajo srce letnega poročila – pridružili razširjeni opisi, ki olajšajo branje števil in pojasnjujejo delovanje podjetja, ter bogato grafično oblikovanje.

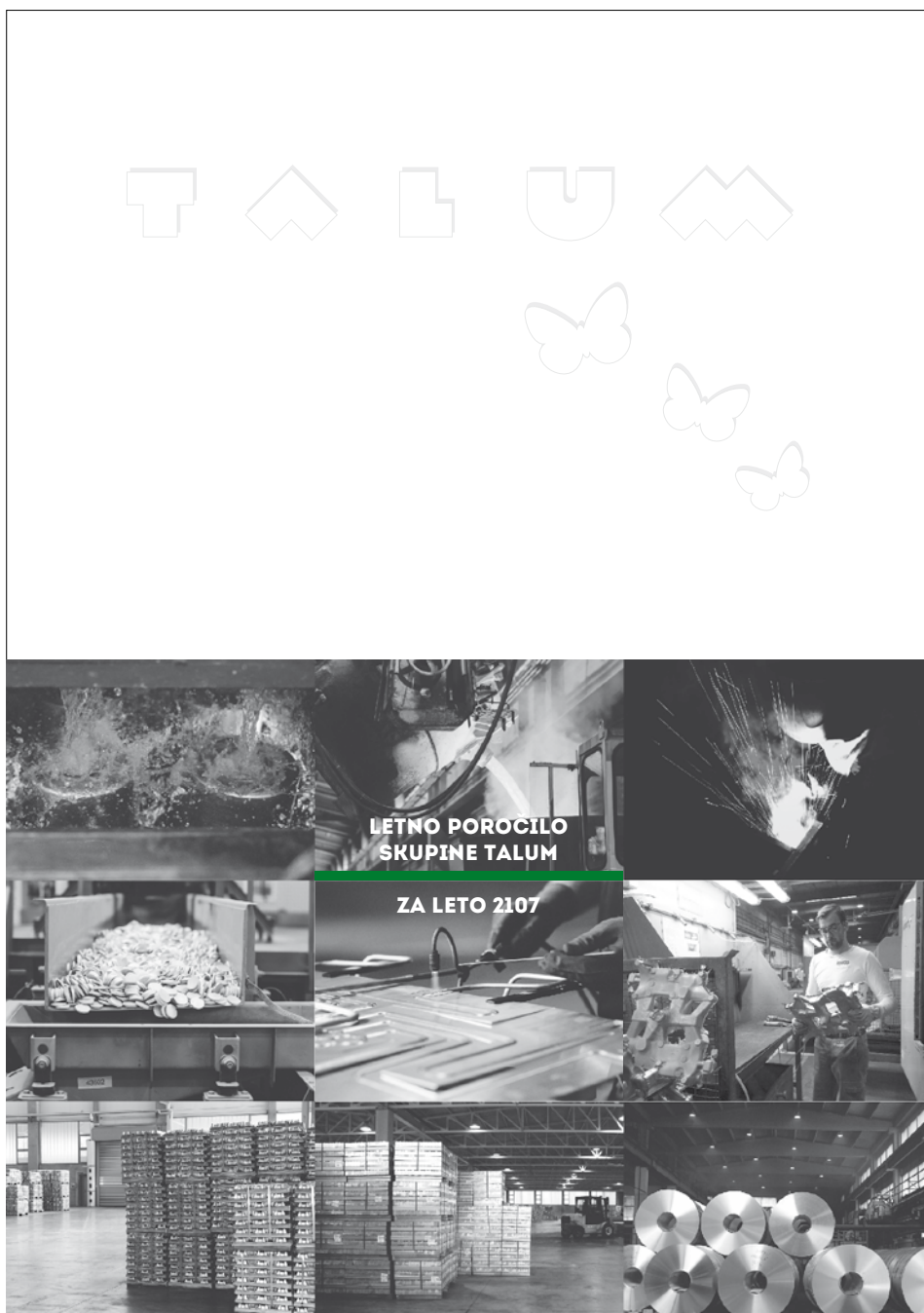
Bogato grafično oblikovanje

Pri tem je poudarek na kakovostnih fotografijah, ki prikazujejo »življenje« podjetja ali njegove vrednote, zadnja leta pa tudi na infografikah in ilustracijah, ki vizualizirajo finančne kazalnike na všečen in lahko razumljiv način, da jih je mogoče lažje ohraniti v spominu. Še novejši trend so verzije letnih poročil za spletno objavo, v katerih najdemo interaktivna kazala in povezave do dodatnih gradiv, promocijskih materialov in videoposnetkov.

Uskladitev s širšo marketinško strategijo podjetja

Zaradi sporočilnosti letnega poročila je pripravo vsebin zanj smiselno uskladiti s širšo marketinško strategijo podjetja. Na splošno velja, da je dobro letno poročilo jasno in razumljivo predstavljeno ter izžareva način razmišljanja in delovanja, ki dela neko podjetje edinstveno. Sporočanje mora biti vseskozi konsistentno – cilji v pismu predsednika uprave morajo denimo biti skladni s cilji, predstavljenimi drugje v poročilu. Pri pripravi dodatnih oziroma razširjenih vsebin moramo paziti, da poročila ne »oblagamo« z nekoristnimi, praznimi ali prevečkrat ponavljajočimi se informacijami.

Talumovo letno poročilo sloni na skrbno pripravljenem računovodskem poročilu. O trudu sodelavcev iz računovodstva govori dejstvo, da se je letno poročilo za leto 2016 na izboru za najboljše letno poročilo Poslovne akademije Finance uvrstilo na drugo mesto v kategoriji računovodskega poročila. Vedno več pa delamo tudi na drugih vsebinah, kot je denimo trajnostni razvoj, in na vizualni podobi poročila. Poročilo za leto 2017 je tako tretje, ki je tudi grafično oblikovano. Za oblikovanje je poskrbel dolgoletni Talumov sodelavec Darko Ferlinc. ▣

AKCIJA UPAM SI! 2018

VESNA KOŠIR

Na letošnjem natečaju Upam si! s temo o nadgradnji procesov ste zaposleni podali kar 71 zanimivih idej.

Glede na to, da obstaja nešteto definicij in obrazložitev tega, kaj digitalizacija pomeni, in da si jo ljudje razlagamo na različne načine, je bilo iskanje ideje kar zahtevna naloga. Nekateri ste razmišljali o robotiki, drugi o avtomatizaciji proizvodnje, a digitalizacija v praksi zajema poslovne procese v celoti – od sprejemanja naročila preko nabave materiala in izdelave izdelka do dostave tega izdelka kupcu.

Digitalizacija s pomočjo sodobne programske opreme omogoča, da ponudbo dnevno ustvarjamo in prilagajamo zahtevam trga. Zato smo v času akcije poskušali z različnimi aktivnostmi sodelavcem pomagati in jih spodbuditi, da razmislijo o tem, kako naprave in stroje v procesih s pomočjo sodobne tehnologije povezati z ljudmi, da bomo še učinkovitejši in produktivnejši. S primeri dobre prakse smo vam pokazali, kaj smo na tem področju že naredili.

Veseli smo velikega števila predlogov, ki potrjujejo, da so naši zaposleni kos še tako zahtevnim izzivom, da razmišljajo o možnostih za izboljšave, da med seboj sodelujejo in so podjetni, predlagajo tehnološke inovacije, nadgrajujejo sisteme ... To je dokaz, da nismo zaspali na lovorikah, temveč aktivno iščemo možnosti za našo rast in razvoj.

Komisija natečaja Upam si!

Odbor za inovativno dejavnost je na seji dne 20. februarja 2018 izbral člane komisije za obravnavo predlogov v okviru akcije Upam si! 2018.

Komisijo sestavljajo sodelavci:

- Natalija Vindiš, predsednica komisije,
- dr. Marko Homšak,
- Miran Jeza,
- Daniel Vrtnjak,
- Franc Karo,
- Marko Čulibrk,
- Boris Šegula,
- Vanja Tubin in
- Vesna Košir.

Komisija bo ocenjevala predloge glede na:

- opis ideje,
- izvirnost,
- koristnost,
- pomen za družbo in
- možnost realizacije.

Naloga komisije je pregledati in obravnavati prispele predloge ter izbrati najboljše ideje. Predstavljene in nagrajene bodo na 7. Dnevu inovativnosti, ki bo 20. septembra 2018. ■

Upam si!

Dogodki 7. Dneva inovativnosti

Četrtek, 20. september 2018

9.30–11.30

Ustvarjalna delavnica za osnovnošolce
(v šotoru pred jedilnico)

14.30

7. Dan inovativnosti (stara hala B)

Spremenjena lokacija prireditve

Letos smo spremenili lokacijo osrednje prireditve, saj bo ta potekala v stari hali B. O podrobnostih vas bomo obvestili prek intraneta.

Inovativna malica

Ideji našega dneva inovativnosti bo sledila tudi malica. Kaj bo ta dan na krožniku, pa naj za zdaj ostane še skrivnost.

Upam si leteti!

Delavnica za mlade 2018

ALEKSANDRA JELUŠIČ

Tako kot vsako leto bomo tudi letos na Talumov dan inovativnosti medse povabili učence devetih razredov osnovnih šol Kidričevo in Cirkovce.

Letošnji osrednji gost dogodka je Ivo Boscarol, ki je povezan z letali, zato bodo tudi mladi v okviru ustvarjalne delavnice postavljeni pred izziv, povezan z letenjem. Izdelovali bodo namreč papirnata letala in se v nadaljevanju pomerili v tekmovalstvu z njimi. Zmagovalno letalo bo tisto, ki bo zmoglo najdaljši polet.

Ob tej priložnosti bodo mlade obiskali župan občine Kidričevo ter ravnateljici obeh šol. Papirnata letala bomo razstavili v hali, v kateri bo potekala osrednja prireditev.

Upam si!

Podjetništvo se
začne **s pogumom**

Ivo Boscarol, osrednji gost Talumovega dneva inovativnosti

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ARHIV IVA BOSCAROLA

V septembrski številki časopisa Aluminij bomo z Ivom Boscarolom, ustanoviteljem in direktorjem družbe Pipistrel, pripravili intervju, v živo pa mu boste lahko prisluhnili v četrtek, 20. septembra 2018, ko bo gost Talumovega dneva inovativnosti.

Odprtost, nadarjenost, vztrajnost in trma

Ivo Boscarol je markantna osebnost, ki že več desetletij uspešno vodi družbo Pipistrel, svetovno znanega proizvajalca letal. Svojo poslovno pot je gradil postopoma, pri tem pa so mu pomagale prirojena odprtost, nadarjenost, vztrajnost in trma.

Dobra in sinhrona ekipa sodelavcev

Zase pravi, da je šel pri svojih projektih večkrat z »glavo skozi zid«, da je lahko dosegel vse, kar si je zastavil, kajti njegove ideje so večkrat naletele na posmeh, neodobravanje in banalne birokratske ovire. Tako je pač z idejami, če so vizionarske in presegajo čas, v katerem človek živi. Njegove trme pa ne smemo enačiti z zaletavostjo, saj se je Ivo Boscarol svojih projektov lotil preudarno in premišljeno. Navsezadnje v tej zgodbi nikoli ni bil sam, temveč – kot poudarja – je za uspeh vedno zaslužna dobra in sinhrona ekipa sodelavcev, ki delijo navdušenje nad idejami in so jih pripravljene tudi realizirati.

Vrnil štipendijo in šel po svoje

Ivo Boscarol je diplomiral iz ekonomije in po koncu šolanja delodajalcu vrnil štipendijo, saj se je odločil pot nadaljevati sam in realizirati svoje ideje. V tistem času se je profesionalno ukvarjal s fotografijo, bil je glasbeni menedžer, tiskal je plakate ... Kot otrok se je bal letal, a mu strah ni preprečil, da ne bi v nadaljevanju realiziral svoje drzne ideje in v Slovenijo pripeljal alternativnega letala.

Od fotografa do letalskega mogotca

Njegova zgodba o uspehu se je začela v majhni garaži, v kateri je začel sestavljati zmahe, prepoznavne pod imenom Pipistrel. Podjetje je z leti preraslo v enega največjih in najuspešnejših proizvajalcev letal na svetu. Na tekmovanju European Business Award je bilo med 15.000 podjetji izbrano za najbolj inovativno podjetje v Evropi, trikrat pa je tudi zmagalo na tekmovanju ameriške vesoljske agencije Nasa za najboljše oziroma najbolj varčno letalo.

Uspeh pove veliko, ne pove pa vsega o človeku, ki ga je dosegel. Poleg zagnanosti so namreč pomembne tudi osebnostne karakteristike in način, kako se človek, ko doseže uspeh, dotika okolja in ljudi okoli sebe. V tem pogledu je Ivo Boscarol izjemna osebnost, v kar vas bodo prepričali njegovi citati, ki smo jih nanizali v nadaljevanju.

- Otrokom pravim, naj gredo na letališča in si poslikajo letala, da bodo nekoč vedeli, kako so bila ta videti v dvajsetih letih 21. stoletja.
- Letala prihodnosti ne bodo več potrebovala letališč, ker bodo vzletala in pristajala navpično in ker bo »letališče prišlo k tebi na dom«.
- Letalska krila bodo izginila, vzgon bo omogočila površina trupa, letala bodo imela več propelerjev in bodo nasploh videti precej drugače.
- Tretja dimenzija omogoča desetkrat več plovil na istem tlorisu kot dve dimenziji, zato se bo promet zredčil.
- Prevoznih sredstev ne bomo več kupovali, bomo pa jih upravljali, saj nam bodo na voljo kot storitev.
- Kar je bilo še včeraj znanstvena fantastika, je zdaj resničnost.
- Zato pa pravim, da sem zadnja leta najbolj žalosten človek na tem svetu, ker so mi ukradli Jamesa Bonda. Včasih sem namreč sanjal o tem, kaj vse me čaka v prihodnosti, ker sem šel gledat Bonda, ki je že imel mobilni telefon. Danes pa je vse res. Danes ni več pravljič. Ni več znanstvene fantastike. Danes zelo težko sanjam o čemer koli, kar ni že narejeno. Meni so ukradli sanje.
- Industrijska revolucija 4.0 je danes že preteklost. Zdaj se moramo osredotočiti na industrijsko revolucijo pet in šest, ampak če ne bo petka zasnovana tako, da bo vrnila človeštvu vrednote in obvarovala Naravo, šestke kot človeštvo sploh ne bomo dočakali.
- Človek brez narave ne more preživeti, in če bo šlo tako naprej, bo narava reševala samo sebe.
- Ker bodo letala brezpilotna, bo naš največji izziv internetna varnost (cyber security). Pomislite, da je nad Londonom v zraku pet tisoč plovil in da nekdo vdre v sistem. Vseh pet tisoč jih lahko vrže dol.
- V svetu, polnem stresnih služb, ki ne zagotavljajo motivacije in ne razvijajo občutka pripadnosti, je lepo imeti možnost zaposlenim omogočiti, da živijo svoje sanje in normalno funkcionirajo.
- Ni prav veliko ljudi, ki lahko rečejo, da jim je služba hobi in hobi služba.
- Z zadovoljstvom zaposlenih rasteta tudi kakovost in inovativnost izdelkov.
- Vrednote v našem podjetju niso tiste klasične podjetniške. Dobiček ni pomemben, norma ni pomembna; pomembno je, da je tisto, kar naredimo, varno, najboljše, da smo lahko ponosni na to. Da gradimo svojo zgodbo.
- Če pozabite, kdo je zaslužen za vaš uspeh – in to je vedno kolektiv, potem se lahko zelo hitro znajdete na drugi strani tanke črte med uspehom in pohlepom.
- Če delavec ni vrednota, je zgodbe o uspešnosti hitro konec!
- Cilje si je treba postaviti previsoko. Le tako se lahko uspe v pogojih globalne konkurence.
- Podjetništvo se začne s pogumom.
- Kamena doba se ni končala zato, ker bi zmanjkalo kamenja.
- Treba je imeti lastno znanje in razvoj. Nihče ti ne bo prodal najnovejših dognanj.
- Motiviran kolektiv – ljudi nikoli ne ponižaj na nivo materiala. Mi vzgajamo ljudi 2–3 leta, potem jim 200-odstotno zaupamo.
- Na fakultetah ne ustvarjamo voditeljev, pač pa ekonomiste.
- Fakulteta mora dati tudi znanje, kako uporabiti znanje.
- V našem podjetju nimamo snažilk in vsakdo skrbi za urejenost svojega delovnega mesta. ▣

Skupina Pipistrel

Distributer električne energije in zemeljskega plina

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC

FOTO: PIXABAY

Danes si ne predstavljamo življenja in dela brez energentov, ki nam jih dobavljajo različni distributerji in dobavitelji. Ker so energenti v domeni »človekovih pravic« oziroma »splošno dostopnih dobrin«, je to področje zakonodajno regulirano, s čimer so zagotovljene enake pravice vsem uporabnikom. Zakonodaja pa distributerjem in dobaviteljem poleg odgovornosti nalaga tudi določene pristojnosti, še posebej v primerih nediscipline odjemalcev.

Vsi smo porabniki energentov

Vsak končni odjemalec električne energije, zemeljskega plina, daljinske toplotne energije ali pitne vode je s svojim objektom, pa naj bo industrijski, poslovni ali gospodinjstvi, priključen na omrežje, po katerem se pretaka neki energent, ki ga uporablja.

Primarna in sekundarna omrežja

V energetske panogi poznamo dve vrsti primarnih omrežij energentov, prenosno in distribucijsko omrežje. S sekundarnimi omrežji pojmujeemo omrežja znotraj posameznih objektov končnih odjemalcev.

Prenosno omrežje

Prenosno omrežje je namenjeno prenašanju energenta po glavnih transportnih poteh države, podobno kot avtocestni križ »prenaša« cestna vozila (sliki 1 in 2). Za prenosno omrežje skrbi sistemski operater prenosnega omrežja – za električno energijo ELES, d. o. o., za plinsko omrežje pa Plinovodi, d. o. o.

Distribucijsko omrežje

Distribucijsko omrežje je na eni strani priključeno na prenosno omrežje, kjer se napaja z energentom, na drugi strani pa ta energent oddaja oziroma distribuira končnim odjemalcem.

Pet javnih distribucijskih podjetij

Za prenos električne energije je v Sloveniji pet javnih distribucijskih podjetij, in sicer Elektro Maribor, Elektro Celje, Elektro Ljubljana, Elektro Gorenjska in Elektro Primorska, ki jih koordinira operater distribucijskega omrežja SODO, d. o. o. Dodatno imamo v Sloveniji še štiri zaprte distribucijske sisteme (ZDS), ki opravljajo funkcije distribucije električne energije na zaokroženih gospodarskih območjih: ZDS Talam, SIJ Acroni, Petrol Energetika Ravne in ZDS Jesenice.

Plinsko omrežje

Za plinsko omrežje je v Sloveniji zadolženih 13 distribucijskih podjetij; nam najbližje je Adriaplin na Ptuj. Na zaokroženih gospodarskih ob-

močjih imamo še tri distributerje: ZDS Talum, Goodyear Dunlop Sava Tires in Enos Jesenice.

Zaprti distribucijski sistem (ZDS)

Energetski zakon, ki je temeljni zakonodajni okvir energetskih dejavnosti v Sloveniji in temelji na evropskih uredbah in direktivah, je že pred leti definiral posebna zaokrožena gospodarska območja (gre za industrijske cone), ki so po pravilu priključena neposredno na prenosno omrežje električne energije oziroma zemeljskega plina ter ne oskrbujejo gospodinjstvih odjemalcev, temveč le industrijske in poslovne odjemalce. Skrbnik te zakonodaje je Agencija za energijo iz Maribora, ki je bila skladno z določili zakonodaje ustanovljena kot regulator slovenskega energetskega trga in je tako odgovorna za pripravo in skladnost teh pravil. Naloga regulatorja je vzpostavljati razpore za razvoj konkurenčnosti in zagotavljanje njenega delovanja, ob upoštevanju zahtev za trajno, zanesljivo in kakovostno oskrbo končnih odjemalcev z energenti. Agencija deluje v interesu vseh udeležencev na trgu. Nosilci ali lastniki industrijskih con, ki izpolnjujejo določene pogoje, so lahko na Agencijo za energijo naslovili vlogo za pridobitev statusa distributerja električne energije oziroma zemeljskega plina ter na ta način dosegli, da so še naprej upravljavci teh omrežij. V nasprotnem primeru bi jih po energetskem zakonu morali predati v upravljanje lokalno najbližjemu distribucijskemu operaterju. Talum si zaradi narave svojih tehnoloških procesov ne more privoščiti izpada dobav energentov. Prav zaradi tega je zanj energetska infrastruktura strateškega pomena. Odločitev glede statusa ZDS je bila zaradi zgoraj navedenega za nas edina sprejemljiva.

Talum kot distributer

Družba Talum je decembra 2014 pridobila status zaprtega distribucijskega sistema za električno energijo, januarja 2016 pa še status zaprtega distribucijskega sistema za zemeljski plin. S tem je družba obdržala vse upravljalvske funkcije obeh omrežij – te zajemajo predvsem razvoj, vzdrževanje in upravljanje celotnega omrežja. Družba se je s pridobitvijo statusa ZDS zavezala tudi k spremljanju in izpolnjevanju vseh zahtev zakonodaje, ki velja za javne distributerje.

Naj izpostavimo le nekaj vsebin, ki izvirajo iz zakonskih zahtev in se jih moramo držati:

- priključevanje in sklepanje pogodb o uporabi omrežja s končnimi odjemalci,
- dobava električne energije in zemeljskega plina hčerinskim in tujim podjetjem v naši industrijski coni,
- zaračunavanje omrežnine, prispevkov, dajatev in davkov,
- zagotavljanje zahtevane tehnične in komercialne kakovosti dobavljenih energentov,
- izdelava sistemskih obratovalnih navodil, razvojnih načrtov, programov vzdrževanja,
- poročanje državnim institucijam, kot so Agencija za energijo, Borzen, Ekosklad, Eles, Ministrstvo za infrastrukturo, Finančni urad RS itd., o stanju omrežij.

Slika 1: Prenosno omrežje električne energije v Sloveniji. Vir: ELES, d.o.o.

Slika 2: Prenosno omrežje zemeljskega plina v Sloveniji. Vir: Plinovodi, d.o.o.

Navedene aktivnosti so takšne, kot jih izvajajo tudi javna distribucijska omrežja in nekateri dobavitelji energije. Tako kot so omenjeni akterji dolžni skrbeti za dobavo energije gospodinjstvom ter enotno fakturiranje za porabljene energente, omrežnino, prispevke in dajatve, je tudi Talum dolžan dobavljati energijo in izstavljati fakture končnim odjemalcem v industrijski coni. ■

Prenova procesov

MIRKO VESELIČ

Foto: ARHIV TALUMA

POMEMBNO OBVESTILO!

Najpozneje do 28. avgusta je treba vsa vaša oblačila OVO* označiti z identifikacijsko značko in jo povezati z informacijskim sistemom Lynx. Vse sodelavce, ki na svojih oblačilih še nimate vsite značke, prosimo, da oblačila oddate v pranje, saj bomo značko na ta način avtomatsko vsili in jo povezali s sistemom Lynx.

Če smo identifikacijsko značko v vaše oblačilo vsili že pred nekaj meseci, to oblačilo najverjetneje še ni povezano v sistem Lynx. Prosimo vas, da to preverite na terminalu, lahko pa tudi takšno oblačilo enostavno oddate v pranje in bomo uredili vse potrebno. Če tega ne boste storili v dogovorjenem roku, ne boste mogli uporabljati nove storitve.

Je vaše oblačilo OVO že opremljeno z identifikacijsko značko?

Zakaj tehnologija RFID*?

Pri razdeljevanju in pranju delovnih oblačil bomo za identifikacijo oblačil po novem uporabili tehnologijo RFID. Za novo tehnologijo smo se odločili, ker želimo vzpostaviti boljšo organiziranost in sledljivost oblačil OVO ter sodelavcem poenostaviti postopek oddajanja teh oblačil v pranje in prevzem svežih. Dobra organizacija in sledljivost prinašata tudi stroškovno učinkovitost, to pa je cilj vseh nas.

Kaj je bilo treba storiti pred uvedbo novega sistema?

- Določiti vrsto in količino oblačil OVO po posameznih delovnih mestih,
- v vsako oblačilo OVO vsiti identifikacijsko značko RFID,
- značko povezati s sodelavcem, ki je zadolžen za oblačilo OVO, in s tem doseči personalizacijo oblačil,
- podatek o pripadajočem oblačilu OVO sodelavca vnesti v informacijski sistem Lynx.

Sodelavci, ki sodelujejo v proizvodnih procesih, imajo v povprečju od 32 do 45 oblačil OVO. Vseh oblačil OVO v skupini Talum je 46 tisoč. V sistem je trenutno vnesenih 39 tisoč oblačil OVO, kar pomeni, da proces dodeljevanja identifikacijske značke RFID oblačilom in povezava značke v informacijski sistem Lynx še nista končana.

Garderobe v hali B

Za sodelavce smo uredili garderobe v hali B. Namestili smo tudi oddajne sete za oddajanje oblačil v pranje in prevzem svežih oziroma opranih oblačil.

Prvi teden v septembru boste sodelavci lahko svoja oblačila OVO v pranje oddali na nov način. To boste storili na terminalu, kjer stoji oddajni set (glej sliko 1). Sodelavca, ki bo oblačilo OVO oddal v pranje, bo oprani komplet oblačil čakal v tretji garderobni omarici v garderobi v hali B.

Garderoba v Sanitarni

V Sanitarni boste zaposleni sprva oddajali oblačila OVO v pranje tako, kot ste to počeli že do zdaj – oblačilo boste odnesli v skladišče oblačil OVO (1. nadstropje). Evidentiranje pranja, šivanja in odpisa oblačil OVO pa bo že potekalo na novi način – preko sistema RFID. Leta 2019 bo tudi v garderobi v Sanitarni začelo delovati zadostno število oddajnih setov, kamor boste oddali oblačila OVO v pranje (glej sliko 2), za vsakega zaposlenega pa bo nameščena tudi tretja omarica, v kateri boste lahko dvignili oprana oblačila. □

Slovarček:

OVO – osebna varovalna oprema

RFID – radiofrekvenčna identifikacija

Od oddaje oblačila OVO v pranje do prevzema opranega oblačila

Slika 1: Oddajni set v garderobi hale B

Slika 2: Oddajni set v garderobi v Sanitarni

POMEMBNO!

Urnik oddaje oblačil v pranje

Urnik oddaje oblačil v pranje v obeh garderobah bo usklajen z vašimi direktorji in vodji.

Postopek oddaje oblačil v pranje in šivanje bo enostaven. Preprosto boste sledili napotkom na terminalu, ki vas bodo usmerjali pri oddaji oblačila v pranje in šivanje (sodelavec bo na terminalu sam označil ikono oblačila OVO, ki ga bo treba zašiti).

Sledljivost

Zaposleni na oddajnem setu v vsakem trenutku lahko preverijo svoje lastništvo oblačil OVO in njihov status (so v pranju, šivanju, oprano, konfekcionirano, odpisano).

Oddajna mesta

Naziv postaje	Lokacija postaje	Podpora procesu
MERKUR in VENERA (LynxWS1, LynxWS2)	Sanitarna (1. nadstropje)	Incialna označitev oblačil, dodelitev oblačil zaposlenemu, identifikacija perila, vpogled v lastništvo, vračilo oblačila, odpis oblačila.
ZEMlja in JUPITER (LynxWS3, LynxWS5)	Prostor pri Praliku	Incialna označitev oblačil, dodelitev oblačila zaposlenemu, identifikacija perila, vpogled v lastništvo, konfekcioniranje oblačil.
MARS (LynxWS4)	Pralik	Števec cikla pranja in šivanja za obračun, identifikacija perila.
SATURN (LynxWS6)	Sanitarna, pritličje	Oddaja v pranje/šivanje, identifikacija perila, vpogled v lastništvo in statusi oblačila.
URAN in NEPTUN (LynxWS7, LynxWS8)	Garderoba HB, (1. nadstropje) »oddajni set«	Oddaja v pranje/šivanje, identifikacija perila, vpogled v lastništvo in statusi oblačila.

NAPOVEDNIK DOGODKOV IN OBISKOV

Ne zamudite

September 2018

1. 9.	20. Talumov dan za zdravje: Zdravo Talum
12.–14. 9.	Livarsko posvetovanje Portorož 2018
z livarsko razstavo
20. 9.	7. Dan inovativnosti v Talumu
22.–23. 9.	Jesenski sindikalni izlet
29. 9.	Ribiško tekmovanje Skei

SEPTEMBER

Pon Tor Sre Čet Pet Sob Ned

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Poskrbi za svojo varnost – uporablaj opremo za varovanje telesa

IZTOK TRAFELA

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Telo je med delovnim procesom izpostavljeno različnim vplivom. Zaradi tega je treba izbrati ustrezna oblačila, da se izognemo poškodbam, bolniškimi izostankom, motnjam v procesu in na koncu tudi dodatnim stroškom. Varovalna oblačila tako varujejo delavca in tudi izdelek pred škodljivimi vplivi, predvsem pa je pomembno, da je funkcionalnost oblačila pomembnejša od videza. Obleke lahko varujejo celo telo ali del telesa, varovalni učinek je odvisen predvsem od lastnosti uporabljenih tkanin in materialov ter od izdelave.

Vrste varovalnih oblačil

- **Varovalna oblačila za delo s stroji** se uporabljajo pri delih, pri katerih je nevarnost gibljivih in vrtečih se delov stroja, ki lahko zgrabijo dele telesa.
- **Varovalna oblačila za delo s kemikalijami** varujejo delavca pred učinki tekočih, trdnih in plinastih kemikalij. Velikokrat se uporabljajo v kombinaciji z dihalnim aparatom.
- **Varovalna oblačila proti ognju, vročini, pljuskom staljene kovine** so večinoma izdelana iz bombažnih in volnenih tkanin in zavirajo širjenje ognja. Dodana imajo tudi razna vlakna, na primer kevlar. Vpliv toplotnega sevanja se velikokrat zmanjša tudi z odbojno zgornjo plastjo iz aluminija. Delavci, ki delajo na vročini oziroma so dodatno izpostavljeni pljuskom staljene kovine, morajo nositi spodnja oblačila iz bombaža, še bolje pa iz volne ali posebnih vlaken. S tem se poveča varovalni učinek in izboljša udobnost nošenja.
- **Varovalna oblačila za varilce** dodatno ščitijo ogrožene dele telesa, na primer prsi, trebuh, stegna in golenski del, ki jih zavarujemo s predpasniki, rokavniki in gamašami. Pomembno je, da vroči delci ne prodrejo skozi oblačilo in se na njem ne kopičijo.
- **Varovalna oblačila ob slabem vremenu** ščitijo pred slabimi vremenskimi vplivi. Velikokrat se uporabljajo oblačila, prepustna na zrak. Delavci, predvsem gradbeniki, jih oblečejo preko drugih oblačil.
- **Varovalna oblačila proti mrazu** varujejo pred izjemnim mrazom, predvsem pri delu v hladilnicah in pri zelo nizkih temperaturah.
- **Opozorilna oblačila** so namenjena opozarjanju oziroma dobri vidnosti osebe, predvsem v temi in ob slabši vidljivosti. Predpisana sta dva barvna odtenka, fluorescentno rumena in fluorescentno oranžna. Velikokrat so osnovna oblačila dodatno označena samo z odsevnimi trakovi.
- **Varovalna oblačila za enkratno uporabo** so namenjena delu z nevarnimi snovmi. Ko delo opravimo, oblačilo enostavno odvržemo.
- **Specialna oblačila** se uporabljajo za strogo namenska dela, kot so gozdarska opravila, delo gasilcev ... K tem oblačilom sodijo elektroizolacijska oblačila, protistatična oblačila itd.

Kakovost oblačil in zahtevani standardi

Vsa oblačila so izdelana in preizkušena v skladu z zahtevami standardov, od katerih je za Talum najpomembnejši standard SIST EN 11612. Ta standard določa minimalne zahteve za oblačila, ki ščitijo pred vročino in/ali ognjem ter brizgi tekočega aluminija. Oblačilo se lahko uporablja za zaščito na različnih področjih, tudi za izpostavljenost konvektivni, kontaktni in sevalni toploti, ter za zaščito pred brizgom staljene kovine. Oznaka AF opredeljuje raven učinkovitosti zaščite, ki jo nudi zaščitna obleka glede na zgoraj navedene nevarnosti:

- A – indeks omejene širitve plamena,
- B1 do B5 – zaščita pred preneseno toploto,

- C1 do C4 – zaščita pred žarečo toploto,
- D1 do D3 – zaščita pred staljenim aluminijem.

Odgovornost za uporabo delovnih oblačil

Vsak zaposleni je osebno odgovoren za uporabo zaščitnih delovnih oblačil na predpisanih delovnih mestih oziroma kjer navodila za delo to zahtevajo. Nadzor nad uporabo osebne varovalne opreme opravlja neposredno nadrejeni delavec – odgovorni vodja del. Odgovorni vodja del je tisti, ki organizira, vodi in nadzira delo skupine delavcev ter je tudi odgovoren za dosledno uporabo druge osebne varovalne opreme pri delavcih.

Odgovorni vodja del mora ves čas nadzorovati delavce med delovnim procesom, ali ti dosledno in namensko pri delu uporabljajo osebno varovalno opremo in ali se ravna po predpisanih varnostnih ukrepih.

Vsak posameznik nosi veliko odgovornost, da poskrbi za varno delo in zdravje pri delu in se zaščiti pred vplivi delovnega okolja oziroma delovnega mesta z dosledno uporabo predpisane osebne varovalne opreme, kamor spadajo tudi delovna zaščitna oblačila. Ko pride do poškodbe, je žal prepozno, zato

»Poskrbi za svojo varnost in uporablaj osebno varovalno opremo.«

Projekt **MARTIN**

MARTIN – Modeliranje termomehanskega procesiranja aluminijevih zlitin za vrhunske izdelke

DR. STANISLAV KORES

FOTO: PIXABAY

PODATKI O PROJEKTU

Naziv projekta:
MARTIN

Vrednost projekta:
2 mio evrov

Talumov delež v projektu:
588.000 evrov

Trajanje projekta:
2 leti

Začetek projekta:
1. 1. 2019

Kaj je projekt MARTIN

Projekt MARTIN je plod Slovenske strategije pametne specializacije (SPS) in Strateškega razvojnega in inovacijskega partnerstva MATeriali kot končni PROdukti (SRIP MATPRO). SPS celovito naslavlja širši nabor razvojnih politik, povezanih z inovativnostjo. K temu projekt prispeva ključne elemente za doseganje ciljev S4 na prednostnem področju »Razvoj materialov kot končnih izdelkov«, ki je eno pomembnejših področij za Slovenijo, kar jasno kažejo analize, predstavljene v Strategiji razvoja metalurgije v Sloveniji 2015–2025.

Namen projekta

Gre za aktivnosti, povezane z recikliranjem in uporabo odpadnih surovin (materialov), zmanjševanjem porabe surovin zaradi zmanjševanja mase in uporabo novih tehnologij izdelave in predelave materialov. Vse to ima pozitivne učinke na podjetja na teh področjih in posledično tudi zmanjšuje obremenitve okolja. S tem projekt prispeva, da se Slovenija umešča med zelene, aktivne, zdrave in digitalne regije z vrhunskimi razmerami za ustvarjanje in inoviranje, usmerjene v razvoj srednje- in visokotehnoloških rešitev na nišnih področjih.

Cilji projekta

Ključni cilj SRIP MATPRO je vzpostavitev verig vrednosti s poudarkom na proizvodnji materialov, namenjenih proizvodnji kompleksnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo in velikim potencialom za umestitev v globalne vrednostne verige. Glavni cilj SRIP MATPRO je okrepitev sodelovanja proizvajalcev končnih materialov, ki dosegajo visoko

dodano vrednost in nastopajo v mednarodnih verigah vrednosti med seboj ter z inštitucijami znanja.

Osredotočen na materiale in njihovo proizvodnjo

SRIP MATPRO je osredotočen na materiale ter prednostno na proizvodnjo materialov. V okviru akcijskega načrta SRIP MATPRO so bila definirana področja skupnega razvoja na področju aluminija, na katerem je Slovenija izkazala potencial in kritično maso. Projekt je v skladu s fokusnim področjem akcijskega načrta SRIP MATPRO, področje aluminija pa je prav tako eno izmed pomembnih fokusnih področij SRIP MATPRO.

Podpodročja

Znotraj področja aluminija so podpodročja:

- nove visokotrdnostne in ultračiste aluminijske zlitine,
- alternativni postopki izdelave in maksimalna reciklaža aluminija ter
- tlačno litje aluminijevih zlitin.

Predlagani projekt bo raziskave in razvoj naslavljal na vsa tri podpodročja.

Razvoj celovitega simulacijskega sistema

Projekt MARTIN temelji na razvoju celovitega simulacijskega sistema procesne poti aluminijastih polizdelkov. Ob raziskavah novih, izboljšanih aluminijevih zlitin moramo slediti tudi razvoju novih izdelovalnih

tehnologij, od priprave vhodnega materiala (primarni in sekundarni), taljenja, legiranja in odstajanja, čiščenja in obdelave taline, strjevanja in homogenizacije, do preoblikovanja, toplotne in termomehanske obdelave ter površinskih obdelav.

Modeliranje termomehanskega procesiranja

Cilj projekta je modeliranje termomehanskega procesiranja aluminijevih zlitin za vrhunske izdelke. Pri tem bomo razvili nove mikrostrukturne modele, jih povezali v simulacijski sistem, eksperimentalno laboratorijsko potrdili in vgradili ter validirali v proizvodnji polizdelkov.

Na osnovi izdelanega modela bodo industrijski partnerji natančneje in bolj ciljno vodili celoten proces izdelave aluminijevih zlitin od procesa strjevanja in homogenizacije do preoblikovanja in drugih procesnih korakov (glej shemo).

Projektne naloge

S povečanjem stopnje sodelovanja in interdisciplinarnosti med podjetji in raziskovalnimi organizacijama smo si v projektu zadali naslednje specifične naloge:

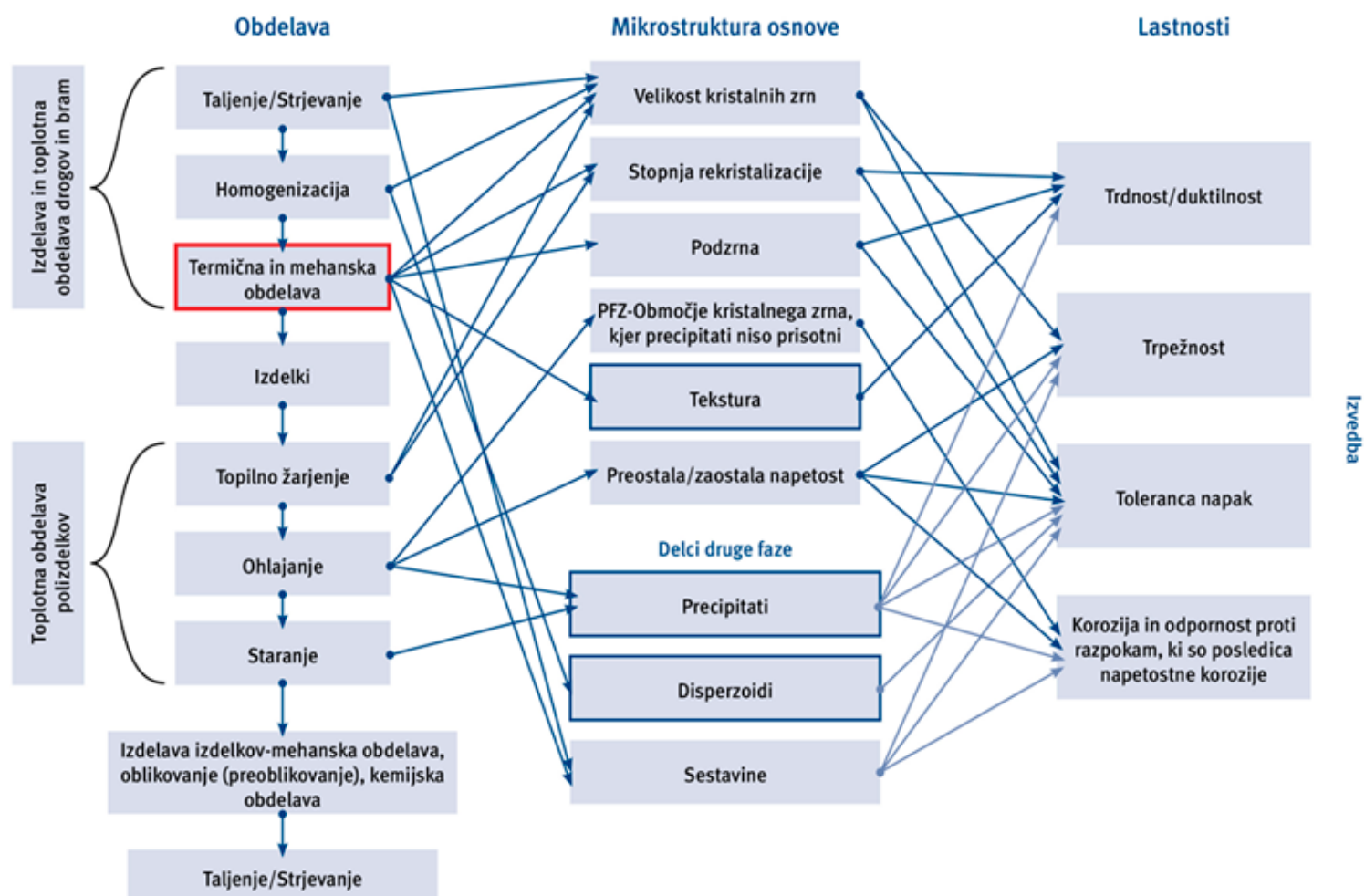
- izdelava izbranih gnetnih in livnih aluminijevih zlitin,
- kvalitativna in kvantitativna opredelitev mikrostrukturnih sestavin na mikro- in nanoravni,

- termodinamska in termična obravnava faznih ravnotežij,
- razvoj mikrostrukturnih sestavin po posameznih izdelovalnih tehnologijah,
- razvoj celovitega simulacijskega sistema procesne poti aluminijastih polizdelkov,
- testiranje preoblikovalnosti ter z njo povezanih termomehanskih parametrov, rekristalizacije in deformacijskega utrjevanja s poudarkom na stopnji homogenizacijskega žarjenja.

Povezovalna vloga projekta

Projekt MARTIN združuje in povezuje slovensko industrijo aluminija in vodilni inštitut na področju kovinskih materialov in tehnologij ter vodilno izobraževalno inštitucijo na področju kovinskih materialov in aluminijevih zlitin. V projektu sodelujejo podjetje Talum, d. d., Impol, d. o. o., Lajovic Tuba, d. o. o., C3M, d. o. o., Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta, ter Inštitut za kovinske materiale in tehnologije.

Tako oblikovan konzorcij ima vse kompetence in znanja za doseg skupnih ciljev ter pomeni nadaljevanje in izkoriščanje povezav in kompetenc, ki so nastale v okviru programa MARTIN iz prejšnjega javnega razpisa »Spodbujanje izvajanja raziskovalno-razvojnih projektov (TRL 3-6)« v letu 2016. ■

Shema 1: Celovit potek izdelave aluminijevih zlitin/proizvodov

Proces meritev

Talum Servis in inženiring

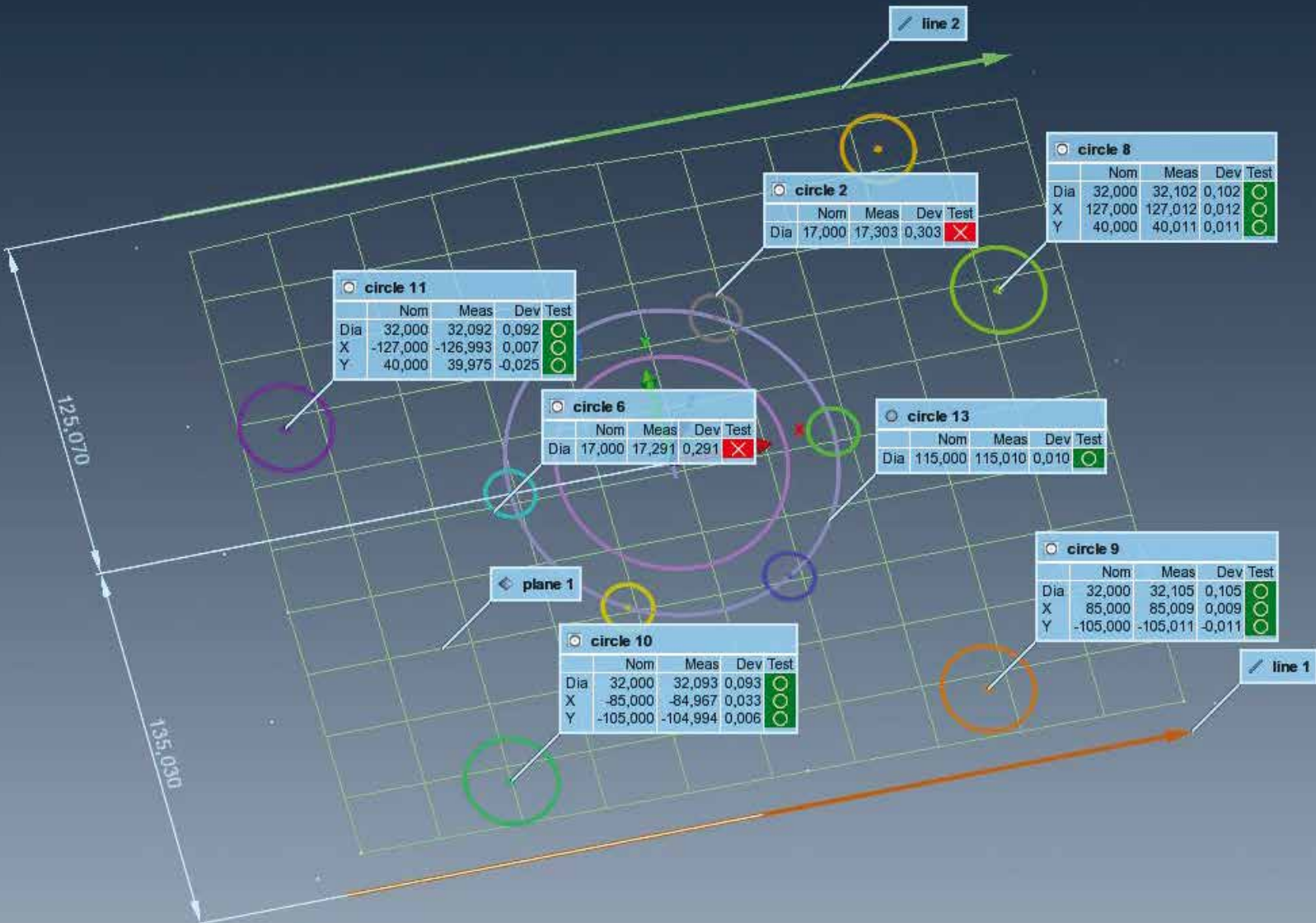
MILAN HORVAT

Kaj je meritev?

Meritev je skupek opravil za določanje velikosti kakšne značilnosti telesa. V našem primeru so te lastnosti dolžina, volumen in podobno. Za meritev se uporabljajo merila, ki morajo biti periodično kalibrirana. Ko meritev izvedemo, jo je treba primerjati z znano mero. Pri primerjavi meritev je treba upoštevati odstopanje, ki ga predpiše projektant izdelka (podano mora biti tolerančno območje ali standard).

Ustreznost izdelkov

Največkrat nas zanima, ali mere izdelka (dolžinske, pozicijske) ustrezajo zahtevam. Drugi segment je volumetrična kontrola izdelka. Gre za primerjavo meritev (sken ali tipalo) z znanim modelom.

Vrste meril

Za merjenje uporabljamo naslednja merila:

- tračni meter,
- pomična merila,
- zunanje mikrometre,
- tritočkovne notranje mikrometre,
- merilne ure,
- merilno roko Romer.

Kalibracija sredstev za merjenje

V Talumu imamo službo, ki skrbi za kalibracijo sredstev za merjenje. Ko merilo nabavimo, ga služba vnese v sistem. Vsakemu merilu se pri vnosu v sistem določi periodika ponovne kalibracije. Glede na naravo dela je ta periodika največkrat na eno leto.

Poročilo o meritvi

Za vsako meritev se izdela poročilo o meritvi. Pri merjenju z merilno roko Romer podatke zajemamo s programskim paketom PolyWorks, s katerim tudi izdelamo poročilo, pri drugih meritvah pa podatke vpisujemo ročno. Podatke o projektih je treba po nekaterih standardih hraniti najmanj 10 let.

Pogoji za uspešno izvedbo meritve

Za uspešno izvedbo meritve so potrebni usposobljeni sodelavci, konstantna temperatura prostora (20 °C), ustrezna vlažnost, umerjena oziroma kalibrirana merila in njihov pravi izbor.

Odstopanja od predpisanih mer

Če pri meritvi izdelka ugotovimo, da izdelek odstopa od predpisanih mer:

- izdelamo poročilo, iz katerega so razvidni rezultati meritev;
- sistemsko prijavimo težavo in jo dodelimo vodji projekta, projektantu in izdelovalcu kosa;
- odgovorni za raziskavo težave proučijo odstopanja in v sistemu podajo odločitev (vsi vpleteni so obveščeni po elektronski pošti);
- v praksi so tri možnosti:
 - kos je pogojno sprejemljiv,
 - kos je treba popraviti,
 - izdelava se novi kos;
- dokler ni odločeno, kako bo težava odpravljena, izdelek zadržujemo na ločeni lokaciji v merilnici; če gre kos v popravilo, naknadno izvedemo še kontrolno meritev.

V družbi Talum Servis in inženiring se z meritvami ukvarjata dva delavca, za kakovostne izdelke pa smo seveda odgovorni vsi zaposleni.

Slovarček strokovnih izrazov

- Natančnost: ujemanje serije ponovitev merilnih rezultatov s povprečno vrednostjo merjene veličine.
- Sistematični pogrešek: srednja vrednost, ki bi jo dobili iz neskončnega števila meritev iste merjene veličine, pod pogoji ponovljivosti, minus prava vrednost merjene veličine.
- Naključni pogrešek: merilni rezultat minus srednja vrednost, ki bi jo dobili iz neskončnega števila meritev iste merjene veličine pod pogoji ponovljivosti.

- Merilni instrument: naprava, katere namen je, da se sama ali skupaj z dodatnimi napravami uporablja za merjenje.
- Razdelek: del skale med poljubnima zaporednima oznakama skale.
- Etalon: opredmetena mera, merilni instrument, referenčni material ali merilni sistem, katerega namen je, da definira, realizira, ohranja ali reproducira neko enoto ali eno ali več vrednosti veličine, tako da služi kot referenca.
- Mednarodni etalon: etalon, ki je z mednarodnim dogovorom priznan, da se uporablja kot mednarodna podlaga za ugotavljanje vrednosti drugih etalonov zadevne veličine.
- Nacionalni etalon: etalon, ki je z državnim odlokom priznan kot podlaga za ugotavljanje vrednosti drugih etalonov zadevne veličine v državi.
- Kalibracija, umerjanje: umerjanje ali kalibracija je niz operacij za ugotavljanje povezave med vrednostmi, ki jih kaže merilni instrument ali merilni sistem, oziroma vrednostmi, ki jih predstavlja opredmetena mera ali referenčni material, in pripadajočimi vrednostmi, realiziranimi z etaloni, pod določenimi pogoji (po standardu SIST EN ISO/IEC 17025). Rezultat umerjanja omogoča bodisi pripis vrednosti merjenih veličin kazanja merilnega instrumenta bodisi določanje korekcij glede na kazanje. Z umerjanjem je mogoče ugotoviti tudi druge meroslovne lastnosti, na primer učinek vplivnih veličin. Rezultat kalibracije se zapiše v listini, imenovani Certifikat o kalibraciji.
- Merilna metoda: logično zaporedje generično opisanih operacij, ki se uporabljajo pri merjenju.
- Merilna negotovost: parameter, ki je povezan z merilnim rezultatom in označuje raztros vrednosti, ki jih je mogoče upravičeno pripisati merjeni veličini.
- Merilna točnost: ujemanje merilnega rezultata s pravo vrednostjo merjene veličine.
- Meritev, merjenje: niz operacij, da se ugotovi vrednost veličine.
- Največji dopustni pogreški (merilnega instrumenta) – NDP: skrajne vrednosti pogreška, ki jih za dani merilni instrument dopuščajo specifikacije, predpisi ipd.
- Pogrešek merilnega instrumenta: kazanje merilnega instrumenta minus prava vrednost ustrezne vhodne veličine.
- Ponovljivost (merilnih rezultatov): ujemanje rezultatov zaporednih meritev iste merjene veličine, opravljenih pod enakimi pogoji merjenja.
- Razred točnosti: razred merilnih instrumentov, ki izpolnjujejo določene meroslovne zadeve, katerih namen je, da ostanejo pogreški v določenih mejah.
- Referenčni etalon: etalon, na splošno največje meroslovne kakovosti, ki je na voljo na danem kraju ali v dani organizaciji in je osnova za merjenje na tem mestu. ■

Delaj to, v kar verjameš, in verjemi v to, kar počneš

Pogovor s pravkar upokojenim
sodelavcem Branetom Kožuhom

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Od Braneta Kožuha smo se sodelavci poslovili julija in mu ob upokojitvi zaželeli, da ostane zdrav in da mu uspe uresničiti tiste želje, ki so bile v času službovanja zanj nedosegljive. Brane še ne ve natančno, s čim se bo v novem življenjskem obdobju ukvarjal, vsekakor pa ne bo sedel križem rok, saj je po naravi človek, ki se mora ves čas s čim ukvarjati. Prav zaradi tega je bilo področje razvoja služba, ki mu je bila pisana na kožo. V prihodnosti si želi čim več potovati, kar je na neki način tudi povezano z raziskovanjem – v tem primeru raziskovanjem novih dežel, kultur in navad. Njegova poslovna pot je bila zelo razgibana, saj se je predenj ves čas službovanja postavljalo veliko poslovnih izzivov, ki jih je Brane Kožuh uspešno reševal. Več o projektih, ki se jih je loteval, in o službenih izzivih pa sva z Branetom povzela v intervjuju.

Zaupajte nam spomine na svoje otroštvo.

Rodil sem se v Slovenj Gradcu. Moje otroštvo je minilo brez posebnosti. Z družino smo živeli skromno in mirno v eni izmed hiš sredi mesta. V njej in v bližnjih hišah je živel kar nekaj mojih vrstnikov, tako da se je vedno kaj dogajalo. Imel sem tudi tri leta starejšega brata. V osnovno šolo sem rad hodil in z učenjem nisem imel težav.

Vsak otrok sanjari o poklicu, ki ga bo nekoč opravljal. O čem ste sanjali vi?

V osnovni šoli sem sanjaril, da bom postal zdravnik.

Katero srednjo šolo ste obiskovali in za katera področja ste bili nadarjeni?

Obiskoval sem gimnazijo. V tistem času so me pritegnili vsi šolski predmeti, zato je bila odločitev o nadaljnjem študiju zame še toliko težja. Še vedno sem razmišljal o vpisu na medicino, po drugi strani pa me je pritegnilo tudi področje strojništva in astronomije. Tehtal sem med medicino in strojništvom. Ko sem prišel iz Ljubljane in mami povedal, da sem se odločil za študij strojništva, je bila zelo razočarana, saj je pričakovala, da se bom odločil za študij medicine in postal zdravnik.

Kaj pa šport?

V času srednje šole sem se s športom aktivno ukvarjal. Vključil sem se v Koroški atletski klub in treniral tek na kratke proge. Velika zavzetost in kakovostni treningi so pomagali, da sem na republiškem srednješolskem prvenstvu v Celju osvojil srebrno kolajno. Tudi po vpisu na fakulteto sem se prvo leto še ukvarjal z atletiko, nato pa sem aktivni šport opustil. Treninge je bilo namreč težko uskladiti s študijskimi obveznostmi.

Kako je potekal študij?

S študijem na fakulteti za strojništvo nisem imel težav. Iz semestra v semester sem bil bolj prepričan, da sem se o področju študija odločil pravilno.

Kje ste se zaposlili po študiju?

Zaposlil sem se v Železarni Ravne, saj sem bil njihov štipendist. Po opravljenem pripravništvu sem odšel k vojakom, po vrnitvi pa sem se preselil na Ptuj in se zaposlil v podjetju Olga Meglič, ki ga danes ni več. Zaposlen sem bil v obratu v Dolanah, kjer smo izdelovali hidravlično dvigalno opremo. Delo v tovarni je bilo zanimivo.

Kdaj ste se prvič srečali s Talumom in kaj vam je ostalo v spominu na to obdobje?

V podjetju Olga Meglič sem delal dobrih pet let, nato pa me je sosed navdušil nad Talumom. Prijavil sem se na razpis in bil sprejet. Delati sem začel v elektrolizi, na oddelku za tehnološke priprave.

Ste že kdaj prej slišali za tovarno?

Za tovarno sem slišal že na fakulteti, saj je aluminij poleg jekla eden najpomembnejših materialov, ki se uporabljajo v vsakdanjem življenju. Po prihodu na Ptuj sem sicer razmišljal o zaposlitvi v Talumu, vendar sem se naposled odločil za podjetje Olga Meglič.

Službeno ste delovali na različnih področjih, iz tega pa so izhajale različne odgovornosti. Kako je potekala vaša poslovna pot?

Po začetnem delu v elektrolizi, na področju tehnološke priprave, sem bil kmalu prerazporejen v projektno skupino, ki se je ukvarjala s prvo fazo projekta MPPAI (modernizacija proizvodnje primarnega aluminija). Po koncu projekta sem delal v Razvoju, nato pa sem čez nekaj let prevzel vodenje službe. Po več kot 20 letih sem sprejel nov izziv, saj sem postal direktor družbe Talum Izparilniki. Svojo poslovno pot sem končal kot svetovalec direktorja. Vmes sem bil vzporedno še direktor družbe Plinsko-parna elektrarna, d. o. o., in direktor razvojnega centra RC SIMIT, d. o. o.

Na katerem od naštetih področjih ste se najbolj našli?

Na vseh področjih sem se dobro znašel, vodenje Razvoja pa je bilo področje, na katerem sem se najbolj našel.

Delež roll-bonda v hladilnih napravah se ves čas znižuje in je danes samo še okoli 7-odstoten. Stvari se bodo verjetno spremenile, če se bodo zakonsko spremenile zahteve po zmanjšanju porabe energije in količine hladilniških plinov v hladilnih aparatih. Takrat se bodo roll-bond izparilniki spet lahko več uporabljali.

Sodelovali ste pri veliko projektih. Kateri izmed njih je bil za vas največji izziv?

Glede na to, da sem veliko let delal v Razvoju in ga tudi vodil, sem sodeloval v mnogih projektih. Ti so bili po večini investicijski, nekaj pa je bilo tudi razvojnih. Naj naštejem vsaj najpomembnejše: prva in druga faza projekta MPPAL, razvoj izdelave enostranskih izparilnikov, uvedba proizvodnje homogeniziranih drogov, uvedba proizvodnje platišč, uvedba proizvodnje ulitkov, obnova upravne stavbe Taluma in servisnega objekta, v katerem so danes družba Vargas-Al, zdravstveni dom in gasilci, Plinsko-parna elektrarna, razvojni center RC SIMIT ... Najobsežnejši projekt je bil zagotovo MPPAL, zato je bil zame tudi največji izziv. Pomenil je celovito posodobitev vseh proizvodnih enot v smislu povečanja proizvodnje, modernizacije in avtomatizacije proizvodnih procesov, znižanja škodljivih vplivov na okolje in izboljšanja delovnih razmer.

Kateri so bili glavni objekti v okviru tega projekta?

Sodobna elektroliza C, tovarna anod in livarna livarskih zlitin. Projekt MPPAL je bil prelomnica v razvoju Taluma, saj bi bil brez njegove izvedbe ogrožen obstoj tovarne.

S kakšnimi izzivi se je vaša ekipa srečevala na razvojnem področju?

Pri svojem delu smo se srečevali z različnimi izzivi. Ti so bili največkrat povezani z ljudmi, ki smo jih imenovali v projektne skupine. V Razvoju smo se ukvarjali tako z investicijskimi kot razvojnimi projekti in vsaka vrsta projekta ima svoje značilnosti.

Kakšne so bistvene razlike med njima?

Bistvena razlika med njima je, da so pri investicijskih projektih cilji bolj jasno določeni, zaradi tega pa so vse naloge, namenjene za doseg cilja, bolj jasno definirane. Razvojni projekti so zahtevnejši, ker cilji niso vedno jasno določeni in tudi poti do ciljev velikokrat niso znane ali jih je več.

Kako pa je to povezano z izbiro sodelavcev?

Vsaka vrsta projekta zahteva drugačen tip človeka. Investicijski projekti so primernejši za sodelavce, ki so pri svojem delu natančni in dosledni, ki znajo dobro komunicirati z različnimi strankami in pri svojih stališčih niso popustljivi. Razvojni projekti pa so primerni za sodelavce, ki so inovativni, ki želijo ustvariti nekaj novega in boljšega in so predani svojemu delu. Razvojniki tudi ne smejo biti preveč obremenjeni z operativnimi nalogami, saj jih te odvrčajo od razvojnih nalog. Posledice

so neakovostno delo in zamude. Če projektne skupine niso oblikovane dovolj premišljeno, v smislu, da so prevelike, da sodelavci niso kos nalogam, da se med njimi pojavljajo konflikti in so preobremenjeni z drugimi nalogami, tudi projekt ne more biti uspešen.

Kakšne nove izkušnje ste pridobili v tem času, ko ste bili direktor družbe Talum Izparilniki?

Vodenje družbe Talum Izparilniki sem prevzel v času, ko je proizvodnja potekala le v eni sami izmeni in še ta ni bila polno izkoriščena. Pred gospodarsko krizo je obrat deloval v treh izmenah. V letih 2007 in 2008 se je prodaja drastično zmanjšala, saj so se na trgu pojavili novi, cenejši proizvodi, ki so začeli nadomeščati sicer zelo kakovostne, vendar cenovno dražje roll bond izparilnike, ki smo jih izdelovali v družbi. Na splošno se roll bond izparilniki najbolj množično uporabljajo v industriji hladilnih aparatov za uparjalnike in v zelo omejenih količinah za druge namene. Žal je družba v času mojega prihoda svoje izdelke prodajala le proizvajalcem hladilnih naprav. Čakal nas je torej velik izziv.

Kako ste reševali nastalo situacijo?

V času mojega prihoda v družbo smo se s sodelavci spoprijeli z dvema velikima izzivoma. Prvi izziv je bil, kako povečati prodajo izparilnikov za industrijo hladilnih aparatov. To je bilo težko, saj smo vse velike odjemalce že oskrbovali z našimi izdelki. Čeprav smo pridobili nekaj novih, manjših kupcev, se prodajne količine niso bistveno povečale. Drugi izziv je bil neprimerno zahtevnejši. Če smo želeli povečati prodajo, smo se morali spoprijeti z razvojem izdelkov za druge namene uporabe. Svoje priložnosti smo našli na področju sončnih kolektorjev, fotovoltaičnih hibridnih panelov, kondenzatorjev za toplotne črpalke in hladilnikov za baterije električnih avtomobilov. Pri razvoju izdelkov, ki imajo namen nadomestiti že uveljavljene izdelke na trgu, sta dva pogoja za uspeh: izdelek mora biti vsaj enakovreden ali boljši od obstoječega in biti mora cenejši. Pri razvoju smo se pri slehernem izdelku srečali z drugačnimi tehničnimi zahtevami in mnogimi tehnološkimi omejitvami. Do mojega odhoda iz obrata smo od vseh naštetih izdelkov kondenzatorje za toplotne črpalke spravili do serijske proizvodnje za enega kupca, drugi izdelki pa so bili v fazi izdelave prototipov in njihovega preizkušanja. Vesel sem, ko vidim, da sodelavci, ki so prišli v družbo Talum Izparilniki za mano, nadaljujejo delo v isti smeri.

Sodelavci so vas opisali kot zelo dobrega vodjo. Kaj po vašem mnenju naredi dobrega vodjo in katere lastnosti mora imeti?

Za vodenje ljudi si mora vodja najprej pridobiti njihovo zaupanje, saj

mu bodo le tako sledili. Zelo pomembno je imeti jasno določene cilje, s katerimi morajo biti ljudje seznanjeni. Pomembno je pravilno delegirati naloge, in če se le da, naj se naloge rešujejo timsko. Pri tem mora vodja prevzeti vlogo motivatorja na način, da se vsak član skupine poistoveti z določeno nalogo. To je samo nekaj karakteristik, ki jih mora imeti dober vodja, jih je pa še bistveno več. Na vsak način je dobro vodenje ljudi zelo zahtevna veščina. Nekje sem prebral rek Nelsona Mandele. Rekel je, da je dober vodja tisti, ki vodi ljudi tako, da niti ne opazijo, da so vodeni.

Katera poslovna zgodba oziroma anekdota se vam je najbolj vti-snila v spomin?

Anekdota je iz časa, ko sem bil vodja Razvoja in sem od nekega vodje projekta zahteval delno poročilo o stanju na projektu. Njegov odziv je bil elektronsko sporočilo z enim samim kratkim stavkom: Projekt se izvaja po planu. Nad njegovim odgovorom sem bil presenečen in ogorčen, saj so bila pravila o izdelavi poročil jasno določena. Vsako poročilo mora vsebovati najmanj opis opravljenih aktivnosti, skladnost izvajanja aktivnosti s terminskim planom, porabo denarja, ali so porabljena sredstva v okviru planiranih, ali so se zgodile kakšne spremembe, ki so na projektih pogoste, in kako so se rešile. Suhoparen odgovor vodje se mi je zgodil kljub temu, da sem se ves čas dela pri projektih zavzemal za njihovo dosledno izvajanje, nadziranje in seveda tudi ustrezno poročanje.

V letu 2011 si je Talum zapisal vrednote, po katerih živimo in delamo. Katera izmed teh vrednot v vašem zasebnem življenju najvišje kotira?

V mojem zasebnem življenju najvišje kotirata spoštovanje in zaupanje.

Upokojitev je za človeka kar velika prelomnica. Nekateri to situacijo sprejemajo bolje, drugi slabše. Kako je z vami?

Sem med tistimi, ki to situacijo bolje sprejemajo.

Kaj vam pomeni beseda pripadnost?

Pripadnost je vsekakor zelo pozitivna lastnost. Zaposleni, ki čutijo pripadnost svojemu podjetju, so zagotovo boljši delavci kot tisti, ki je ne čutijo. Vendar pripadnost ne pride sama od sebe, treba jo je privzgojiti in negovati. In nenazadnje, pripadni zaposleni morajo v zameno za svojo pripadnost od podjetja tudi nekaj dobiti.

V zadnjih letih ste svoja znanja in izkušnje nesebično prenašali na mlajše sodelavce. Kako gledate na mlajše generacije sodelavcev?

Prav veliko poglobljenih stikov z mladimi sodelavci nisem imel, zato bi težko na splošno analiziral razlike med našo in mlajšo generacijo. Sem pa imel v zadnjih letih priložnost sodelovati z nekaj mladimi sodelavci in moram reči, da je bilo naše sodelovanje izredno dobro. Tu in tam so bile med nami razlike v kakšnih pogledih ali načinu dela, vendar prav velikih razlik nisem opazil. Zaradi tega mi je bilo delati z njimi v veliko veselje in zadovoljstvo.

Veliko potujete. Zakaj sploh potovati in kaj vam potovanja dajejo?

Res je, da rad potujem in vem, da potujem premalo. V času zaposlitve je bil odmerjeni dopust vedno prekratek za vse moje želje. Zato si želim, da bi lahko vse neizpolnjene želje izpolnil zdaj, ko bom imel več časa. Želim si, da mi bi zdravje to dopuščalo.

Kako si predstavljate svoj idealni dan v pokoju?

Na to vprašanje ta trenutek še ne znam odgovoriti, saj še ne vem, kako si bom razporedil čas v pokoju. S tem se sploh ne obremenjujem, ker vem, da ne znam biti brez dela, in tudi vem, da mi bo za vse, kar bom hotel početi, vedno primanjkovalo časa.

Vsak ima svoje skrite strasti, hobije, nekaj, kar bi rad uresničil. Kaj imate vi?

Nimam nekih posebnih hobijev. Rad bi bil samo zdrav, da bi lahko splezal na kak hrib ali kam odpotoval, prebral kakšno dobro knjigo in da bi čas, ki ga še imam pred seboj, čim bolj koristno in kvalitetno preživel.

Kako gledate na Talum in njegovo prihodnost?

Vsakršno napovedovanje prihodnosti je zelo nevhvaležno. Najbrž ni človeka, ki bi znal povedati, kakšen bo Talum na primer čez deset let. Zavedati se moramo, da na trgu obstanejo samo tista podjetja, ki neprestanoma vlagajo v razvoj novih izdelkov z višjo dodano vrednostjo ter v modernizacijo in avtomatizacijo proizvodnih procesov. Če bo Talumu to uspevalo, se mu ni treba bati za prihodnost.

Še stavek kot popotnica talumovcu. Kaj v življenju šteje?

Delaj to, v kar verjameš, in verjemi v to, kar počneš. Vse drugo je tratenje energije in časa. ■

»Spomin na rdečo katrco«

Pogovor s Srečkom Mlakarjem,
PE Livarna

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Srečko Mlakar se je prijazno odzval vabilu na pogovor, saj se je od leta 1976, odkar je zaposlen v tovarni, v njegovem spominu nabralo kar veliko zgodb, ki bi jih pred odhodom v pokoj rad delil s talumovci. Sprva je imel malo treme, a že po nekaj minutah sva se sproščeno pogovarjala o njegovem življenju in delu.

Odlično obvlada nemški jezik

Najprej sva se pogovorila o njegovem otroštvu, ki ga je Srečko Mlakar preživel v vasi Hajdina. Na čas svojega odrasčanja ima lepe spomine in tudi v šolo je rad hodil. Predvsem je hvaležen učiteljici, ki je pripomogla k temu, da danes odlično obvlada nemški jezik, kar mu pri delu zelo koristi.

Elektrikar ali gozdarski tehnik

»Kot otrok sem sanjaril o tem, da se bom, ko odrastem, ukvarjal s poklicem, ki bo povezan z elektriko, ali pa bom gozdarski tehnik. Zelo rad sem imel naravo in ta me pritegne še danes,« pojasni Srečko. Navsezadnje je tudi elektrika nekaj, kar pride iz narave, zato se je njegova otroška želja v popolnosti uresničila.

Boljše ocene, višja štipendija

Po končani osnovni šoli se je vpisal na elektrotehniško šolo v Mariboru, v poletnih mesecih pa je kot Talumov štipendist opravljal prakso v tovarni in si s tem pridobil veliko praktičnega znanja. V času šolanja je za mladega človeka spodbuda, če ima nekaj svojega denarja, s katerim lahko razpolaga. Srečko je od tovarne dobival štipendijo.

»Sistem določanja višine štipendije je bil že takrat urejen tako, da boljše ko so bile ocene, višja je bila štipendija. Ker sem imel prav dober uspeh, sem se lahko pohvalil z višjo štipendijo, kot so jo imeli drugi. To je bila zame odlična motivacija.«

Delo v telefonski centrali

V času prakse je delal na različnih področjih, kot so vzdrževanje avtomatskih naprav, vzdrževanje kotlarne in vzdrževanje telefonske centrale. »Najzanimivejše je bilo zame v tistem času delo pri vzdrževanju telefonske centrale, saj sem na ta način spoznal celotno fabriko in vse oddelke.«

V tovarno s konjsko vprego

Srečko je »fabriko« že pred opravljanjem prakse dobro poznal, saj sta v njej delala oče in dedek, pa tudi drugi sorodniki. Dedek je delal v mizarški delavnici, oče na področju glinice.

»Natančno se spominjam svojega prvega srečanja s fabriko. Sosed je s konji v tovarno peljal lesene šibe, iz katerih so izdelovali metle. Vzel me je s seboj in tako sem si lahko tovarno ogledal na lastne oči. Spomnim se, da me je pogled nanjo zelo prevzel, saj je bila ogromna. Takrat si niti pomisliti nisem dovolil, da bom nekoč v tej tovarni zaposlen tudi sam.«

Zagovor pripravništva

Srečko Mlakar je v tovarni kot pripravnik začel delati leta 1977. Leta 1978 je delo za kratek čas prekinil, saj ga je čakalo služenje vojaškega roka. Z delom je nadaljeval avgusta 1979, ko je končal pripravništvo in se v tovarni tudi redno zaposlil. Pripravništvo je opravljal na področju vzdrževanja avtomatskih naprav. Njegove delovne naloge so zajemale tudi vzdrževanje regulacijske tehnike v kotlarni.

»Spomnim se, da sem na zagovoru pripravništva znal odgovoriti na vsa zastavljena vprašanja, pri zadnjem pa sprva nisem vedel, kaj odgovoriti. Zadnje vprašanje mi je postavil direktor vzdrževanja, ki je bil v komisiji. Vprašal me je, kateri elektro element odreagira, če je pritisk v kotlu previsok. Naposled sem se spomnil odgovora, ki je pravzaprav zelo preprost. Odreagira namreč mehanski filter ventila, ki iz kotla spusti paro.«

Po opravljenem pripravništvu je Srečko začel redno delati na področju vzdrževanja kotlarne, kjer je ostal dve leti, nato pa so ga premestili na področje avtomatske telefonske centrale.

»Obvod« na peči

»V tem času je v kotlarni prihajalo do zastojev pri doziranju premoga. Vzdrževalci smo se domislili nekakšnega »obvoda«. Pri človeku kirurški z obodom (bypass) naredijo obvod mimo obolele arterije, pri peči pa smo naredili obvod pri doziranju premoga. Če je glavna dozirna pot odpovedala, je delovala pomožna in zastoj ni bilo. Teh izboljšav je bilo še veliko.«

Posodobitev telefonske centrale

V tem času so v tovarni posodabljali telefonsko centralo in sodeloval je pri njeni montaži in vzpostavitvi.

»Delo, ki sem ga opravljal, mi je bilo zelo všeč. Delovanje centrale sem poznal do potankosti, saj sem od samega začetka sodeloval pri montaži.«

Smrt tovariša Tita

Tudi na to obdobje bodo Srečka spominjale zanimive zgodbe, ki so s svojimi izzivi popestrile njegov vsakdanjik.

»Ko smo spomladi hiteli z zagonom nove telefonske centrale, smo naleteli na oviro. 4. maja 1980 je umrl tovariš Tito in zagon smo morali prestaviti za teden dni, saj je njegova smrt veljala za izredne razmere.«

Nekateri so slabo sprejemali novitete

Pred nedavnim smo se v Talumu lotili prenove telefonije. Obstoječo telefonijo smo nadomestili z digitalno, v prihodnosti pa nas čaka še veliko digitalnih izzivov. Nekateri ljudje novitete hitro sprejmejo, drugi počasneje, in tudi v času, ko je Srečko Mlakar s svojo ekipo postavil in vzdrževal telefonsko centralo, ni bilo nič drugače.

»Ja, nekateri so zelo težko sprejemali novitete. Dogajalo se je tudi, da je kdo telefon razbil ali pa se na klice ni hotel odzvati. Tega je bilo s časom vedno manj, dokler sodelavci v telefonih niso prepoznali prednosti in so se nanje navadili. Pri telefoniji je bil tudi velik tehnološki preskok, saj smo sprva za telefonsko centralo potrebovali dve sobi, kasneje pa je zadostovala ena sama manjša omarica. Če pogledamo, kam nas je tehnološki razvoj pripeljal, potem se danes skoraj ne da več delati primerjave.«

Vodja skupine za elektrovzdrževanje

Sledilo je obdobje aktivnih investicij, kamor je kot prva spadala tudi izgradnja livarne 2. Nameščene so bile sodobne regulacijske naprave na pečeh in kontinuirane linije za litje širokega in ozkega traku ter žice. Leta 1989 se je Srečko kot vzdrževalec prežaposlil v livarno. Sprva je v livarni delal le polovico svojega delovnega časa, kasneje je bil zaposlen za polni delovni čas. Prevzel je vodenje skupine za elektrovzdrževanje vseh naprav v livarni, rondelicah in izparilnikih.

»Novi procesi in naprave so bili zame vedno izziv. V ekipi smo bili štirje sodelavci, dva inženirja pa sta nam nudila dodatno strokovno pomoč.

Manj prijetne pri tem delu so bile intervencije, kar je pomenilo, da si moral biti v vsakem delu dneva na razpolago pri odpravljanju nastalih problemov in zastojev. A človek se tega navadi, saj to sodi v okvir tvojih delovnih zadolžitvev.«

Ni iskal izgovorov

Njegovi sodelavci znajo povedati, da Srečko nikoli ni iskal izgovorov, ko se je bilo treba odzvati na intervencijo. Tudi pregled evidence števila intervencij iz leta 2002 dokazuje, da se je v letih od 1989 do 2001 Srečko na intervencije odzval najpogosteje.

Legendarna rdeča katrca

»To obdobje je nedvomno zaznamovala rdeča katrca. To je bil namreč avtomobil, s katerim so se k tebi domov pripeljali v primeru intervencije. V tistem času v vsaki hiši še ni bilo telefona, le redki so si ga lahko privoščili. Če je prišlo do problema, okvare ali zastoja, so morali priti pote in te odpeljati v tovarno, da si odpravi napako ali okvaro. Od tovarne sem oddaljen le 3 kilometre, zato se je rdeča katrca pogosto pripeljala pred mojo hišo. Ura pri tem ni bila ovira – lahko je bilo tudi ob dveh ali treh zjutraj. Naposled so hišo že tako dobro poznali, da so vedeli, za katerim oknom je spalnica, in so mi kar potrkali na okno.«

Novoletni ognjemet

Srečko je v vseh teh letih, ko je sodeloval pri intervencijah, doživel marsikaj. Na staro leto so tako sodelavci v rondelicah namesto ognjemeta v zrak poslali peč. Šalo na stran, saj se je dogodek v resnici zgodil in takrat ni bil smešen.

»Zunaj je bil sneg in na snegu so bili odloženi kosi aluminija. Sodelavec je moral v peč naložiti enega izmed njih in se je odpravil ponj. Opazil je, da je kos delno prekrit s snegom, a je domneval, da se ne bo v celoti potopil v talino in tako ne bo težav. Kos je položil v peč in zaprl vrata. Potem pa se je zgodilo, da se je kos potopil v talino in prišlo je do tako močne eksplozije, da je del peči odneslo skozi strop hale. Na srečo nikogar ni bilo v bližini peči in tako ni bilo poškodovanih. Materialna škoda je bila ogromna, saj smo morali peč na novo sanirati.«

Okvara na izpustni loputi

Drugi pripetljaj se je zgodil na peči, ki jo rondeličarji uporabljajo za žarjenje rondelic. »Rondelice so bile mastne od izsekovanja. Maščoba se z njih navadno odstrani oziroma odgori, preden se peč zapre. Tudi v tem primeru je prišlo do velike eksplozije, ki je poškodovala še del livarne. Inšpektorji so po eksploziji ugotovili, da je prišlo do okvare na izpustni loputi in ta se je predčasno zaprla. Ker olje ni moglo izhlapeti, je v peči prišlo do močne eksplozije.«

Vzdrževanje livarn

Leta 2009 je vzdrževanje vseh treh področij postalo za ekipo preobsežno, zato je nastalo več ekip, ki so se ukvarjale vsaka s svojim področjem vzdrževanja. Srečko se je tako s svojo ekipo osredotočil na vzdrževanje livarn in na tem področju dela še danes.

40 let in en dan

Leta 2019 bo minilo 30 let, odkar je Srečko zaposlen na področju vzdrževanja livarn, skupaj bo 1. decembra 2018 dopolnil 40 let in en dan delovne dobe. Ob skorajšnji upokojitvi ga prevevajo mešani občutki. Po svoje se upokojitve veseli, zaveda pa se tudi, da bo pogrešal delovni ritem in sodelavce.

Srečko se bo po upokojitvi še naprej ukvarjal z organizacijo razstav malih živali, na katerih tudi sam razstavlja kunce, in z obdelovanjem manjšega vinograda. ▣

Izkušenj si ne pridobiš kar od danes na jutri

Kristjan Duh, Talum Servis in inženiring

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Obiskoval sem tehniško gimnazijo v Mariboru in se po koncu srednje šole vpisal na Fakulteto za strojništvo ter zaključil tudi podiplomski študij. Pred šestimi leti so v PE Ulitki potrebovali študenta, ki bi dobro obvladal računalniški programski paket Catia. Poslal sem prošnjo in omogočili so mi praktično delo. Tako sem tri leta – med študijem in poletnimi počitnicami – delal v PE Ulitki. V zadnjem letniku fakultete sem pridobil tudi Talumovo kadrovsko štipendijo. V tem času so me premestili v družbo Talum Servis in inženiring, kjer sem sprva delal v hidravlični delavnici, nato v mehanični delavnici in naposled še v konstrukciji; tam sem ostal eno leto. Nazadnje sem bil premeščen v orodjarno, kjer sem trenutno tudi zaposlen. Zame je bila velika prednost, da sem delal v različnih delovnih okoljih, saj sem se lahko seznanil z raznolikimi procesi in si pridobil res veliko novih znanj in izkušenj, ki jih v orodjarni s pridom uporabljam. Zavedam se, da še zdaleč v celoti ne obvladam svojega področja, saj so za to potrebne večletne izkušnje – tega znanja si preprosto ni mogoče pridobiti kar čez noč. Delo mi ravno zaradi tega predstavlja velik izziv in ga rad opravljam. Najbolj sem zadovoljen takrat, kadar s sodelavci odlično realiziramo zastavljeno nalogo in vidim, da na primer orodje, ki smo ga naredili, tudi v praksi brezhibno deluje. To je najboljši del moje službe.

Delo, ki ga opravljam, od mene zahteva iznajdljivost, samoiniciativnost, kreativnost, voljo in veliko trme ter vztrajnosti.

Moj delovni dan je zelo raznolik, a ga bom kljub temu poskušal opisati. Vstajam ob 5.30 zjutraj, na delovnem mestu pa sem med 6.30 in 6.45. Sledi preoblačenje v delovna oblačila in prva jutranja kava, ki si jo privoščim kar pri računalniku v pisarni. Vmes namreč pregledujem elektronsko pošto, saj je prav od te odvisna organizacija mojega dela. Na pošto odgovorim navadno do 8. ure zjutraj, nato pa se lotim drugih dnevnih zadolžitev.

Kadar imajo v Ulitkih težave z nizkotlačnimi ali gravitacijskimi orodji in jedrovniki, ki so v proizvodnji in od katerih je odvisen nemoten potek proizvodnje, se je treba posvetiti tem težavam, jih analizirati in čim prej odpraviti. Moje delo ni samo pisarniško, saj sem vsaj del dneva v pogonu – najdete me v merilnici, v razvoju, proizvodnji ... Naloge so odvisne od tega, kje se pojavijo težave oziroma kje je treba narediti izboljšave, na orodju ali na ulitku oziroma jedru.

Zelo pomembno je, da so vsa operativna dela, ki jih moramo izvesti, v orodjarni dobro organizirana, kajti le tako zmoremo realizirati vse, kar smo si zastavili – imamo namreč ogromno dela in postaviti je treba prioritete.

Sam skrbim predvsem za konstrukcijo gravitacijskih in nizkotlačnih orodij ter jedrovnikov, usklajevanje s kupci oziroma naročniki, dodelavo serijskih orodij, popravilo orodij in koordinacijo dela.

Moj delovni dan se redko konča ob 15. uri. Navadno se delo zavleče, saj ga je treba končati. ■

Letovanje otrok v Pacugu

Prva skupina otrok (24.–31. 7. 2018)

SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

FOTO: NATAŠA VODUŠEK FRAS, ZVEZA PRIJATELJEV
MLADINE LJUBLJANA VIČ - RUDNIK

Letovanje za otroke naših zaposlenih skupaj z občino Kidričevo in podjetjem Boxmark organiziramo že od leta 2015.

Prispeli smo v Pacug ...

Osvežujoč skok v morje ...

Bilo je veliko športnih aktivnosti ...

... in tudi družabnih.

Podjetju Talum smo z morja poslali razglednico.

Obiskala sta nas prva moža Taluma in Boxmarka.

Anonimno psihološko svetovanje

080 17 16

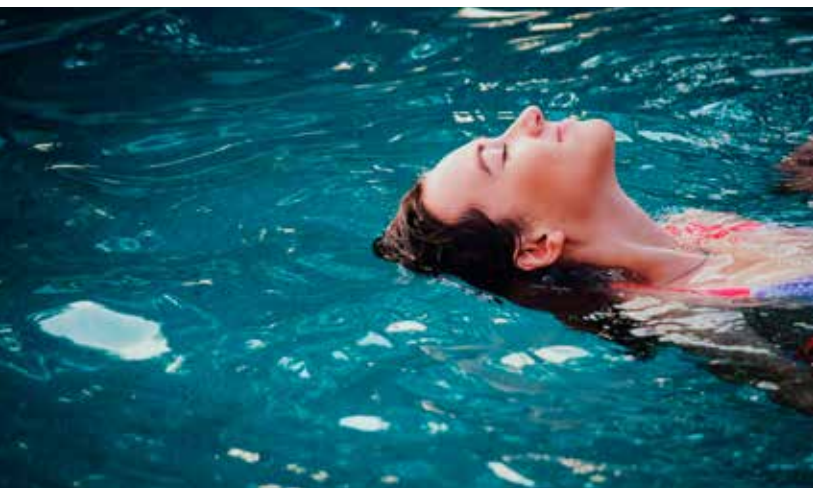
Težave v duševnem zdravju ne izbirajo - so del našega vsakdana in doletijo lahko vsakogar.

Pokličite če ...

- imate težave pri delu ali v zasebnem življenju,
- izkušate duševne stiske oziroma čustvene težave,
- imate težave z odvisnostjo,
- ste doživeli krizni dogodek pri delu ali doma.

Svetovanja lahko brezplačno koristijo tudi vaši ožji družinski člani (tj. partner, otroci).

Naredimo to za svoje zdravje

NATAŠA VODUŠEK FRAS

POVZETO PO NACIONALNEM PROGRAMU O PREHRANI IN TELESNI DEJAVNOSTI
ZA ZDRAVJE 2015–2025 DOBER TEK SLOVENIJA.
FOTO: PIXABAY

Prvo soboto v septembru bo potekal že 20. Talumov dan za zdravje, na katerem bomo talumovci z različnimi športnimi aktivnostmi poskrbeli za svoje telo in tudi za duha, saj nas čaka nekaj ur sproščenega druženja s sodelavci.

Zakaj je rekreacija pomembna?

Gibanje je poleg spanja največji naravni spodbujevalec rastnega hormona, ki je ključnega pomena za počasnejše staranje.

Koliko časa naj posvetim rekreaciji?

Svetovna zdravstvena organizacija zdravim odraslim, ki želijo ohraniti svoje zdravje, v splošnem priporoča najmanj 30 minut zmerno intenzivne telesne dejavnosti na dan, otrokom pa najmanj eno uro zmerne do intenzivne telesne dejavnosti. Za doseganje dodatnih in boljših učinkov na zdravje in obvladovanje dejavnikov tveganja (čezmerna telesna masa, visok krvni tlak, povišana raven maščob v krvi ipd.) je priporočljivo čas telesne dejavnosti podvojiti.

Kakšne so koristi gibanja za zdravje?

Telesna dejavnost pripomore k ustrezni telesni masi in boljši telesni pripravljenosti. Izboljša ravnovesje krvnega sladkorja in krvnih maščob, uravnava trebušno debelost in krvni tlak ter preprečuje nastanek presnovnega sindroma (pri posamezniku se pojavlja več znakov, kot so povišana vrednost lipidov v krvi, povišana vrednost krvnega sladkorja na tešče ter trebušna debelost), zavira razvoj osteoporoze (zmanjševanje kostne gostote in večanje krhkost kosti) in preprečuje izgubo mišične mase. ■

Zdrav krvodajalec, zdrava in kakovostna kri

Sporočilo za vse tiste, ki ste darovali kri: »Moje življenje teče dalje – vaše darilo me je rešilo! Hvala.«

MARJETKA LEDINEK

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Obvestilo sodelavkam in sodelavcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v avgustu bo v torek, 28., in četrtek, 30. avgusta 2018, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice oziroma vsak torek in četrtek v mesecu.

Strpnost in spoštovanje

Strpnost in medsebojno spoštovanje sta temeljni vrednoti krvodajalstva in osnova za negovanje solidarnosti med ljudmi. V sodobnosti, ko vrednote izginjajo, je še toliko bolj pomembno, da se teh vrednot zavedamo in jih negujemo, saj se lahko tudi sami znajdemo v situaciji, ko bomo potrebovali sočloveka in njegovo pomoč.

Obolenja in poškodbe

Hiter in površen način življenja pušča na človeku sledove, ki se kažejo z različnimi težkimi obolenji in poškodbami, teh pa tudi visoko razvita medicina ne more vedno uspešno pozdraviti. Bolan ali poškodovan človek pogosto potrebuje zdravo in kakovostno kri.

Koliko krvi je potrebne pri posameznih operacijah

Ste se kdaj vprašali, koliko krvi potrebujejo v bolnici pri eni sami operaciji srca?

Statistični podatki na spletni strani Zavoda za transfuzijsko medicino razkrivajo, da za takšno operacijo potrebujejo šest enot krvi, kar količinsko ustreza darovanju krvi šestih krvodajalcev. Porod, pri katerem pride do zapletov, zahteva pet enot krvi, pri operaciji rakastih novotvorb pa sta potrebni še kakšni dve enoti več. Presaditev jeter zahteva tudi do 20 enot krvi. Za ponesrečenca v prometni nesreči – teh je bilo v zadnjih tednih na naših cestah precej – potrebujejo tudi do 30 enot krvi, kar seveda pomeni 30 krvodajalcev.

V času dopustovanja se zaloge krvi zmanjšujejo, krvodajalcev, ki bi darovali kri, pa je manj, saj so na dopustu. Pomankanje krvi lahko ogrozi sočlovekovo življenje, zato vas še enkrat pozivam oziroma prosim, da darujete kri. Predvsem apeliram na mlajše sodelavce, ki ste zdravi in se dobro počutite, da se udeležite krvodajalske akcije, še preden greste na dopustovanje. Nesreča in bolezen namreč ne poznata dopusta in vsak se lahko še prehitro znajde v vlogi, ko bo za svoje preživetje potreboval kri. □

Darovalci v juliju (številka v oklepaju pove, kolikokrat je posameznik doslej že daroval kri)

ANTON ZAJKO	98
MIRKO TIKVIČ	80
MATEVŽ MOHORKO	77
MIRAN RITONJA	72
JOŽEF LONČARIČ	52
ANTON ZELENIK	52
DUŠAN FRIDL	50
ROBERT MERLAK	50
MILORAD LAZIČ	45
ZDRAVKO SOK	44
ROBERT BEZJAK	43
MATEJ MUNDA	43
MAJDA TURK	39
ALEKSANDER KRAJNC	37
FRANC TRAFELA	36
FRANC SLUGA	35
ROBERT GAJSER	35
IVAN BABŠEK	34
IVAN EMERŠIČ	32
JOŽEF KRAJNC	25
JOŽICA JUNGER	24
DAMIR SAJIČ	24
MARKO VEK	21
SLAVKO KRAJNC	21
SREČKO KOROŠAK	18
MIHAEL KIRBIŠ	16
DANIEL LAČEN	13
ROK ZAKELŠEK	13
ANDREJ SVENŠEK	13
UROŠ PERNAT	10
LEON TROFENIK	9
KRISTJAN GAJŠEK	7
JANEZ ZDAVC	7

Novinci na krvodajalski akciji (do 5 odvzemov)

DAVID ČUČEK	5
SAŠO HERGULA	5
JOŽE PEC	5
ALEKSANDER FLAJS	5
BRANKO PLAVEC	2

Silvo VintAr

Miran LOzAr

Jože KOrez

Franc ČAgrAn

Priskočili na pomoč

TINA GORINŠEK
FOTO: JURE PŠAJD

Neurje, ki se je v razbesnelo v vzhodnem delu države, je z močnim dežjem, vetrom in ogromno točo povzročilo precej težav in veliko škode. Veter je podiral drevesa, odkrival strehe, meteorna voda je zalivala objekte, velika toča pa je najbolj prizadela Črnomelj. Močno neurje s točo je občino Črnomelj prizadelo tako zelo, da posledic niso mogli odpraviti sami.

Prekrivata streho s polivinilasto ponjavo (Jure Pšajd in Dejan Šibila).

Sestavljanje ekipe

Po pozivu poveljnika gasilcev podravske regije Dušana Vižintina se je naše društvo nemudoma odzvalo in začelo sestavljati ekipo, ki se je naslednje jutro podala proti Črnomlju. S sestavljanjem ekipe ni bilo težav, prosta mesta so bila takoj in brez odlašanja zasedena.

Gasilski konvoj

12. junija 2018 ob 5. uri zjutraj se je sedem naših gasilcev, pripravljenih na delo in nudenje pomoči, sestalo v prostorih PGD Talum. Z vozilom Mercedes Atego GVSV so odšli na zbirno mesto v Slovenski Bistrici, tam pa skupaj s člani PGD Slovenska Bistrica, PGD Medvedce, PGD Podvinca in PGD Žamenci sestavili konvoj ter se odpravili proti Črnomlju. Konvoj gasilcev iz podravske regije je sestavljalo 21 gasilcev s 5 vozili.

Katastrofalne posledice neurja

Ko smo prispeli v občino Črnomelj, je bilo že ob poti videti katastrofalne posledice neurja. Ob pogledu na uničene strehe, objekte, podrt drevesa in pridelek so nam dodatno motivacijo za nesebično pomoč dali krajanji, ki so nas sprejeli z navdušenjem, veseli naše pomoči.

Tovarna Livar

V zbirnem centru v Črnomlju so nam dodelili lokacijo za nudenje pomoči. Naš objekt je bila tovarna Livar. Tam smo ves dan s folijo pokrivali uničeno strešno kritino. Pokrili smo okrog 2000 m² strehe.

Intervencija velike razsežnosti

Vsekakor gre pohvala Gasilski zvezi Črnomelj, ki je zelo dobro organizirala intervencijo tako velike razsežnosti. Gasilci smo imeli ves čas na razpolago hrano in hladno vodo, prav tako smo imeli takojšen dostop do vsega materiala in drugih stvari, ki smo jih potrebovali za popravljanje objektov.

Čut za sočloveka in pripadnost

Po napornem dnevu smo se brez poškodb, a utrujeni in hkrati polni osebnega zadovoljstva v prostore PGD Talum vrnili okoli 22. ure. S tem projektom smo ponovno dokazali, da gasilca ne naredi bleščeča uniforma, temveč čut do človeka ter pripadnost narodu in domovini. Na pomoč!

Člani društva, ki so se udeležili dobrodelne akcije.

Prava mera resnosti in pozitivna energija

MARJETKA OREL

FOTO: ČRTOMIR GOZNIK, MARJETKA OREL

Če bi razstavili vse pokale, ki smo jih talumovci zbrali na različnih športnih tekmovanjih, bi potrebovali ogromno vitrino. K tej zbirki športnih priznanj že več kot deset let prispeva tudi Talumova bowling ekipa. V letošnji sezoni šteje šest članov, ki so zaposleni v različnih delovnih okoljih. Ekipa sodelavcev se udeležuje različnih tekmovanj, med drugim Podjetniške bowling lige Ptuj, v kateri so letos dosegli lep uspeh – tretje mesto.

Spoznavanje in druženje sodelavcev iz različnih podjetij

V ligi sodelujejo predstavniki podjetij iz štajerske regije, ki v rekreativni kategoriji tekmujejo na dokaj visoki ravni. O tem priča povprečno število podrhtev kegljev na met v primerjavi s povprečjem drugih lig v Sloveniji. Poleg samega športa je glavni namen lige medsebojno spoznavanje in druženje zaposlenih iz različnih podjetij ter spodbujanje ekipnega duha v skupini sodelavcev.

Spomladanski in jesenski tekmovalni del

Sezona podjetniške bowling lige se deli na spomladanski in jesenski tekmovalni del, tekme pa potekajo enkrat tedensko. V letošnjem spomladanskem delu je poleg Talumove ekipe sodelovalo še trinajst drugih moštev, kar je pomenilo trinajst tekmovalnih dni. Na tekmovalni dan mora ekipa šteti vsaj štiri člane. »Pred leti smo imeli težave, ker nas je bilo premalo. Zdaj nas je šest, kar je ravno prav. Kot zadnji se nam je pridružil sodelavec Sašo Vidovič, ki je z dobro igro 'zbudil' in spodbudil tudi preostale,« pravi Robert Merlak, ki je del Talumove ekipe že od začetka.

Tekmovanje, ki v enem dnevu odloči o zmagovalcu

Po koncu lige je še tekmovanje posameznikov, ki v enem dnevu odloči o zmagovalcu. Talumovcem je tudi v tem delu uspelo osvojiti stopničke. Na najvišjo je stopil sodelavec Zvonko Čerček: »Potrudil sem se po najboljših močeh in dosegel dober rezultat. Glejte, v nečem moraš uživati. Eni kolesarijo, drugi tečejo, mi pa se ukvarjamo z bowlingom.« Sodelavec Franc Fišer je dodal: »S tem si zapolnimo čas tudi v zimskem obdobju, ko katera od drugih aktivnosti odpade. Poleg športa je to tudi

druženje, in čeprav med seboj tekmujejo, smo dobri kolegi.«

Povzpeli so se na tretje mesto

Talumova ekipa je v zadnjih letih zasedala sredino lestvice, letos pa se je povzpela na tretje mesto. Kot pravijo, je bilo odločilno zadnje kolo. »V zadnjem kolu se je odločalo o tem, katera izmed vodilnih treh ekip bo zmagovalna,« pravi Robert Merlak. »Cilji za jesenski del so višji. Seveda, vedno starejši in vedno boljši!«

Ženska ekipa

Ob tej priložnosti so k zastopanju »Talumovih barv« povabili tudi sodelavke. Pravijo, da naj bi nekoč že poskušali ustanoviti Talumovo žensko ekipo, a da je prinesla predvsem nekaj kilogramov več zaradi vseh spečenih kolačev. Tokrat bi si bolj kot kolače želeli novo članico ali člana, ki je pripravljena ali pripravljen v ekipni cilj vložiti trud, pravo mero resnosti ter pozitivno in spodbujevalno energijo – pomemben del recepta za doseg katerega koli skupnega uspeha.

Čestitke za doseženi uspeh! ▣

V Talumovi bowling ekipi sodelujejo: Robert Merlak, Zvonko Čerček in Franc Fišer iz družbe Talum Servis in inženiring, Sašo Vidovič iz PE Rondelice, Franjo Skuber iz družbe Talum Izparilniki in zdaj že upokojeni svetovalec predsednika uprave Brane Kožuh.

Z leve proti desni Sašo Vidovič, Zvonko Čerček, Robert Merlak, Brane Kožuh, Franc Fišer

Sedi, pet, odlično

GREGOR JURKO

FOTO: MARJETKA OREL

Skorajšnji dogodek Zdravo Talum je odlična prilžnost, da se sprehodite, prekolesarite ali prejahate Dravsko polje in Haloze po dolgem in počez. Ko boste tako daleč, bodite pozorni tudi na to, koliko energije vlagajo ljudje v urejanje okolice. Lepo zložena drva in pristrižene ciprese, pobarvani in urejeni nadstreški, cvetoče vrtnice in pelargonije, spolirani avtomobili, prirezana trava, pisane fasade, skalni vrtovi, še fižol raste, kot bi bil posajen z zidarsko vrstico.

Pokali sodelavcev Talumove bowling ekipe

Da, tukaj živijo urejeni ljudje s čistimi čevlji.

Kako pa je v podjetjih? Je urejena zelenica znak, da je zadaj odlično podjetje? Verjetno je eden od znakov urejenega podjetja tudi urejena okolica, ni pa to edini znak. Eden od znakov so tudi certifikati in mi jih imamo kar nekaj – vse ISO, IATF, pa akreditacijo za laboratorij, pa okoljevarstveno dovoljenje, pa certifikat »learning brand«, da ne omenjamo še občinskih in državnih odlikovanj ter priznanj gospodarske zbornice, kupcev, dobaviteljev, ker nam bo za naštevane zmanjkalo prostora. Vse papirje imamo, da lahko trdimo: odlični smo!

Malo skromnosti na tem mestu seveda ne bo škodilo, največji prostor na svetu je prostor za izboljšave, vsega tega pa ne bi bilo brez ljudi, približno 1500 duš, ki vsak dan pokažejo skoraj vse, kar znajo. Lepo je, da se jim enkrat letno zahvalimo na skupnem srečanju vseh zaposlenih, tiste, ki so najbolj izstopali, pa nagradimo z zlatimi metulji.

Razmišljajmo naprej: če bi vsem zaposlenim razdelili zlate metulje ob koncu leta, bi nagrado gotovo raz-

vrednotili in bi tile metulji ostajali v škatlah. Kot tale časopis. Bilo bi podobno kot povsod, kjer delijo zlate medalje za vse udeležence kolesarskega maratona ali za vse udeležence specialne olimpijade. Saj je lepo, da kaj dobiš, samo to ni to.

Obenem je težava, da je teh pet metuljev premalo, da bi odmevno nagradili vse dosežke. Število nagrad namreč predstavlja samo 3 promile zaposlenih, za vseh preostalih 99,997 odstotka ljudi pa bo nujno treba vpeljati nekaj novih kategorij nagrad. Podajamo nekaj predlogov:

- Metalurg meseca. Glede na to, da živimo od kilograma aluminija, je precej pomembno, da je tale kilogram lepo »speglan«, brez vključkov, nečistoč, da je zrnatost prava, ko zagrižeš vanj, da je lepe svetle barve, da se lepo topi, lepo teče, lepo kuje, stiska in iztiska. Tisti, ki to najbolje zna, bi si zaslužil, da se cel mesec smeje z lepo uokvirjene slike pri vratarju.
- Nagrada »out of the box« za tiste, ki znajo razmišljati izven okvirov. Vemo, da imamo nagrade za inovativnost, vemo pa tudi, da je posel, v katerem smo, precej turbulenten, da se zaradi globalnih razmer ne splača vedno, ne glede na to, da damo vse od sebe. Tukaj so dobrodošli vsi predlogi, ki obračajo na glavo našo osnovno dejavnost. Res je, da znamo najbolje z aluminijem, morda pa bi nam šlo tudi z lepljenim lesom, betonom, turizmom ali z odpadki od solarnih elektrarn. Če so Korejci naredili take lepe rakete, ni vrag, da jih ne bi znali sestaviti tudi mi. Če se narod ustavlja v Idriji za žlikrofe, na Bledu zaradi kremšnit in na Trojanah zaradi krofov, ni vrag, da ne bi poskusili še znamenite kidričevske miške iz pivskega testa. Poglejte samo, koliko turistov gre lačnih mimo nas vsako poletno soboto.
- Prodajnik meseca. Ni ravno poceni to, kar izdelamo. Odličnost stane. Nagrado torej tistemu, ki bo znal prodati naše surovine, naše ležalnike, naše storitve varovanja, našega brancina na žaru, naše nogometaše, našo dvorano, naše tehnične rešitve, naše toplotne izmenjevalnike, naše čiščenje, našo žlindro in našo analitiko.

Naj informatik, naj vrtnar, naj natakara ... Teh kategorij bi lahko naštel še precej, ampak kot okoljsko odgovorno podjetje varčujemo s črnilom, papirjem in čudnimi idejami. Pojdite zdaj nazaj v vodo, k otrokom. Avgust je. Nagrada za očeta meseca, babico meseca, kuharico tedna, gril mojstra meseca še ni bila podeljena. Morda jo dobite prav vi. ■

										TALUM	MODRA MISEL: KONFUCIJ (ZAČETEK MISLI)	TOPOVSKI PODSTAVEK	ADAMOVA ŽENA	MODRA MISEL: KONFUCIJ (KONEC MISLI)	SVINJA (NAR.)	STRIPOVSKI JUNAK FORD
										TRILICA ZA KONOPLJO, TUDI PLEŠA						
										POLNJENA TESTENA VREČKA						
										PRI-PADNICA AFAROV						
										BENETKE			ANGLEŠKI PISATELJ FLEMING PREDSTOJNIK SAMOSTANA			
										SLOVENSKI PESNIK ŽUPANČIČ					KUBANSKI POLITIK CASTRO	VZDEVEK JAZZ GLASBENIK LARSA LINDVALLA
										OVIRA						
										KIRURŠKA IGLA						
SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	PRI-MERNOST (LAT.)	SAMO FAKIN KRIVOPRISEŽNOST			TANČICA, PAJČOLAN (STAR.)	MESTO V PERUJU	TALUM	PARTNER PUNČKE BARBIKE PODZEMNA ŽELEZNICA				PAPEŽEV LETNI DOHODEK VELIK GORSKI VRH				
ČISTO PRE-MOŽENJE, GOTOVINA							GLASBENA USTANOVA V SALZBURGU									
MOŠKI, KI PERE							POLIAMIDNO KEMIČNO VLAKNO					HUDOBIJA ANGELINA JOLIE				
ITALIJANSKO IME ZA AVSTRJSKO TIROLSKO							STONE FORNEZZI TAJDA LEKŠE			MONGOLSKA DINASTIJA KAČJI UGRIZ				MOŠKI, KI ČEBLJA, BRBLJAVEC	SRBSKO MOŠKO IME, ALEKS-ANDAR	
IMPORT					STRUPENA KAČA STREŠNI ŽLEB, ŽLOD, ŽLOTA											
MOČ-VIRSKA PTICA TUKALICA						UMIVANJE STOTINKA DANSKE KRONE, ORE							DOTIK ŽOGICE NA MREŽI IZRAELSKA LUKA			
TALUM	JANEZ HOČEVAR MESTO V VENEZUELI: LOS ?						LJUDSKO IME ZA RASTLINO DIŠEČO VJOLICO	AMERIŠKI GLASBENIK TURNER ENOJKE				NASELJE OB REKI SOČI OLIVER HARDY				
PRIPADNIK GOTOV					BAJE-SLOVNI GRŠKI PEVEC					DRAGOCENA NAGRADA OBŠIREN TRAVNAT SVET					AVSTRJSKI PISATELJ (FRANZ)	
PASJA HIŠICA					ALKALOID V ČAJU SLOVENSKA PEVKA (TEJA)				KIP, STATUA (KNJŽ.)					JANKO KERSNIK ČEŠKI ŠAHIST (RICHARD)		
SLOVENSKA IGRALKA ZALTA					BABICA, OMICA	OSKAR KOGOJ NASPROTNO OD NOT		TANJA ZGONC REKA NA ŠVEDSKEM				REKA NA PELO-PONEZU, EVROTAS	EGIPČANSKI BOG SONCA PRIPADNIK ŠANOV NA TAJSKEM			
LEDENA POLICA V ROSSOVEM MORJU																
POLARNI VLEČNI PES								STROJČEK								
ZBOR, SHOD, SESTANEK (STAR.)								VRSTA PISAVE								

SLOVARČEK: ACOS - mesto v Peruju, ASIČ - slovenska pevka (Teja), ATMO - vzdevek jazz glasbenika Larso Lindvalla, ENANT - poliamidno kemično vlakno, JIAN - mongolska dinastija, GUIRES - mesto v Venezueli: Los ?, KAFKA - avstrijski pisatelj (Franz), MOKOŽ - močvirna ptica, tukalica.

20. TALUMOV DAN ZA ZDRAVJE

**V soboto, 1. septembra 2018, se ob 8. uri
dobimo pred restavracijo Pan.**

Naredimo to za svoje zdravje:

- pohod
- kolesarjenje (krajša in daljša trasa)
- plavanje (animacije in odbojka na mivki)
- tenis
- spoznavanje in jahanje konj
- pustolovsko plezanje*

*Predprijave za pustolovsko plezanje do zapolnitve mest prek intraneta do 29. 8. 2018.